

BUYBEST
FOOD
&
WINE

RETRO WOMAN BUY
CLOTHING • JEWELLERY • ACCESSORIES

ART
SHOP

Notting Hill
Dental Surgery
Tel: 020 7727 8121
www.nottinghilldentalsurgery.com

Samfunns
geografien

Tidsskrift for
Samfunnsgeografi
Nr 1, 2006 Argang 16

DIG DEEP!
TOP SPRING
BURLAP
& PLANTS

THE MOST CALM
IN THE WORLD

JOANNA TON
SCOTCH AND
SECATORS

**Tidsskrift for
samfunnsgeografi
nr 1, 2006
årgang 16**

Redaksjonen

Hallvard Berge (redaktør)
Marthe Stiansen
Daniel Molin
Tomas Nasset
Johannes Devik Brekke

Adresse

Samfunnsgeografen
Institutt for sosiologi og
samfunnsgeografi
Postboks 1096 Blindern
0137 Oslo

E-post

samfunnsgeografen@sgeo.uio.no

Hjemmeside

foreninger.uio.no/
samfunnsgeografen

Layout

Hallvard Berge

Trykk

Repressentralen, Blindern

Opplag

400

Støtte

Takk til Kulturstyret og
Instituttstyret for økonomisk
støtte

Takk til eksterne bidragsytere

Andreas Bakke Foss og Cecilie
Skar, Ann Cecilie Bergene, Berit
Kristoffersen, Anne Gry
Rønningen, Svein Olav Standal
og Erik E. Sundquist, Marielle
Stigum, Kristian Stokke,
Kirsten Ulsrud

Samfunnsgeografen

er et tidsskrift for studenter,
ansatte og alumni-foreningen
ved samfunnsgeografi. Tids-
skriftet utgis to ganger per år
og utdeles gratis til ansatte og
studenter. Redaksjonen er
selvoppnevnt, og består av
frivillige ildsjeler. Bidrag kan
sendes til redak-sjonen på e-
post. Redaksjonen forbeholder
seg retten til å publisere bidrag
på vår hjemmeside.

Forsiden: Sommer i Notting
Hill. Foto: Andreas Bakke Foss

Innhold:

Kristian Stokke:
Tamil-staten

Anne Gry Rønningen:
Langtvekkistan

Grafen-intervjuet:
Revolusjon a la Bolivar

**Andreas Bakke Foss
og Cecilie Skar:**
På kokepunktet i
bygeoens smørøye

Kirsten Ulsrud:
GECHS-prosjektet har flyttet
inn på samfunnsgeografi

Berit Kristoffersen:
Globalisering meg her og der?

Marthe Stiansen:
Monopol: Et bygeografisk
blikk på Oslo

Bokhylla:
Ann Cecilie Bergene er ny
stipendiat på samfunnsgeo

Johannes Devik Brekke:
Progressiv teknologi i passive
hender. ESRI's brukerkonferanse

**Svein Olav Standal
og Erik E. Sundquist:**
«GIS sin rolle i samfunns-
geografien» -En fakkell uten ild?

Johannes Devik Brekke:
Hvilke bilder av byen til hvem?
Om stedsmarkedsføring

Feature: Singapore!

Tomas Nasset:
Ekspedisjon til Jurong Island

Marielle Stigum:
Globalizing Education: Singapore
as a global education hub

**Tomas Nasset
og Marielle Stigum:**
Studentliv i Singapore

Gjettekonkurranse!

3 Alt er 6 ideologisk

10 Svett i hendene knuger jeg en krøllete
12 kringkastningslisens mens jeg logger på
nettpanken. Det er ikke stort jeg ser på
NRK, men kremmerne der nede på
Marienlyst skal ha sitt likevel. Snart går
imidlertid tankene til bygeo-pensumet
14 og den urbane underklassen som
angivelig segregeres i det fiberoptiske
online/offline-landskapet. Internet-
tilgang ses i mange sammenhenger på
16 som den store empowerment-bøygen i
sosialgeografien, men hva med TV-
lisensen? Gitt at loven håndheves, hvor
18 mange fattige velger å betale 2000 kroner
i året i lisens til NRK? Og hva med
innvandrere? Hvordan kan polske
20 jorbærplukkere og sinte unge muslimer
forventes å integrere seg i det norske
samfunnet når de ikke får lov å eie en TV
og dermed få tilgang til det gratis,
reklamebaserte TV-tilbudet med
22 norskspråklig kulturelt innhold uten å
betale lisens til en kanal de kanskje ikke
engang er så interessert i?
De siste tiårene har vært preget av vettløs
privatisering av statlig virksomhet, og
snart er det eneste som ikke er privatisert
23 nettopp den eneste virksomheten som
slett ikke bør være et statlig monopol
uansett hvilket politisk standpunkt du
har: massemedia. For et par år siden var
det like før den største uavhengige
radiokanalen i landet, P4, ble fratatt
konesjonen på grunn av firkantede
regler. Hadde det skjedd i Russland eller
Italia hadde folk klaget over nyautori-
tære tendenser. Og i mellomtiden gjør
NRK alt de kan for å konstruere seg selv
25 som selve den norske statlige, objektive
sannheten, som etter arbeiderpartistatens
hensmuldring ikke lenger antas å ha noen
ideologi. Ikke partipolitisk kanskje, men
alt er ideologisk i en eller annen retning,
enten du er avhengig av reklamepenger
fra storkapitalen eller ikke, og statusen
32 som lisensinnkrever og allmennkring-
kaster gjør ingen verdens forskjell på det.
Så mitt forslag til ny åpningsreplikk i
Dagsrevyen må bli: «Velkommen til
Dagsrevyen. Alt er ideologisk. Klokken
34 er 19. Vi skal til Midtøsten. Etc.»
Red

Tamil-staten

Å reise inn i de LTTE-kontrollerte områdene i Sri Lanka i dag, er som å krysse en landegrense. Grensevakter og tollere er på plass, og klokka stilles en halv time tilbake i forhold til Sri Lanka-tid. Dette endres imidlertid nå, slik at hele landet får samme tid. Sri Lanka har allerede et to-statssystem. Selv i regjeringskontrollerte områder i nord og nordøst har LTTE stor innflytelse.

Kristian Stokke, professor i samfunnsgeografi

Den staten som vokser fram, baserer seg på eksperimenter som ble gjort i perioden 1990-95, da LTTE kontrollerte Jaffna og deler av Vanni og opprettet lokale administrative organer. Etter at Jaffna ble erobret av regjeringshæren er disse organene tatt opp som en del av statsbyggingsprosjektet som nå har senter i Kilinochchi. Men samtidig fortsetter regjeringens kontorer og organer å fungere, slik at man faktisk har et dobbelt system også innenfor de LTTE-kontrollerte områdene.

LTTE-statens hovedfokus er på intern og ekstern sikkerhet, men den inneholder også organer som skal ivareta folks velferd og skape økonomisk utvikling i Tamil Eelam. På den ene siden inneholder LTTE-staten autoritære og teknokratiske trekk som hindrer demokratisk kontroll. Men på den andre siden er institusjonene innrettet på å arbeide for tamilenes rettigheter, velferd og utvikling. Dette kan legge grunnlaget for en utvikling og politisk deltagelse i nordøst, men det er igjen avhengig både av sikkerhetssituasjonen i landet og LTTEs vilje til å akseptere pluralisme, menneskerettigheter og demokrati.

«Kriminaliteten i LTTE-områdene er lav, og LTTE mener at dette skyldes at politiet blir sett på som en integrert del av samfunnslivet. Kritikerne av LTTE ser derimot på politiet som en integrert del av LTTE-hæren.»

Institusjonene på rettsvesenets område ble etablert tidlig på 1990-tallet. Allerede på 80-tallet hadde LTTE etablert meklingsråd i landsbyene, men disse fungerte ikke særlig godt, blant annet fordi det ikke fantes noe felles lovverk de kunne bygge på. Meklingsrådene ble avskaffet, og et nytt lovverk, nye rettsinstanser og et nytt juridisk fakultet ble etablert.

«Vi vedtok nye lover om kvinners rettigheter til eiendom, om voldtekt, abort, osv», skrev E. Pararajasingham, juridisk rådgiver for Tamil-tigrerne, i 2003. «Under de nye lovene er kvinner helt likestilt med menn når det gjelder eiendom. Tradisjonell lov sier at kvinnen må ha mannens tillatelse til å selge sin egen eiendom. Det har vi avskaffet. Vi har også gjort diskriminering på grunn av kaste til en forbrytelse. Det er noen av milepælene i det juridiske systemet i Tamil Eelam.»

Det nåværende systemet inkluderer distriktsdomstoler, to høyere rettsinstanser, en egen appellrett og en høyesterett for hele Tamil Eelam. Straffene kan være bøter eller fengsel, men i sjeldne tilfeller også dødsstraff for voldtekt og grove drap. Domstolene er kjent for å være effektive og rettferdige, slik at tamiler bosatt

utenfor LTTE-kontrollerte områder tidvis velger å bruke dem heller enn regjeringens rettsystem.

Politiet er den andre bærebjelken når lov og orden skal opprettholdes. Tamil Eelampolitiet ble opprettet i 1991, da krigen hadde ført til lovløse tilstander. Det er etablert politistasjoner i mange landsbyer. Kriminaliteten i LTTE-områdene er lav, og LTTE mener at dette skyldes at politiet blir sett på som en integrert del av samfunnslivet. Kritikerne av LTTE ser derimot på politiet som en integrert del av LTTE-hæren og at lav kriminalitet skyldes et autoritært styre. Uansett er det vanlig å erkjenne at både politiet og rettsapparatet er relativt effektive i forhold til sine oppgaver.

Det andre området som har fått en viktig plass i byggingen av den nye staten, er sosial velferd – selv om dette området er underordnet det sikkerhetsmessige. Man har «ikke-statlige» organisasjoner som TRO (Tamils Rehabilitation Organisation), og man har LTTEs egne departementer for helse og utdanning. Det mest overraskende er nok samlivet mellom regjeringens og LTTEs institusjoner på dette området. Gjennom borgerkrigen har

gjelder den tekniske gjennomføringen, er LTTE-staten avhengig av avtaler med internasjonale hjelpeorganisasjoner, i tillegg til å mobilisere ressurser innenfor det hjemlige og utenlandske tamil-miljøet. Her spiller organisasjoner som TRO og TECH en stor rolle.

TECH står for The Economic Consultancy House og ble opprettet i 1992 som en ikke-statlig organisasjon med formål å utvikle prosjekter som skal bedre levekårene for folk. TECH får sine penger både fra lokale tamiler og tamiler bosatt i utlandet og har avdelingskontorer i flere land, deriblant Norge. De samarbeider med en rekke lokale og internasjonale organisasjoner, som ILO og UNICEF. De har en sterkere vektlegging på økonomisk og teknologisk utvikling enn TRO. De har også en bank for landsbygdsutvikling.

TECH synes i stor grad å bygge på en modell for statsledet utvikling. Denne modellen har en innebygd konflikt mellom gründere og entreprenører på den ene siden og statlig autoritær ledelse på den andre. Dette viser seg særlig i kontroversene omkring LTTEs skattlegging. Dette systemet har utviklet seg gradvis og ujevnt, men inkluderer både direkte og indirekte skatter, både i egne områder og regjeringskontrollerte. Skattleggingen ble gjort i hemmelighet før våpenhvilen,

regjeringskontorer som skulle ta seg av områder som jordbruk, fiskerier, helse og utdanning vært opprettholdt. LTTEs militære innsats har ikke rammet disse, og dette har i følge organisasjonen vært helt bevisst. Man innså at befolkningen hadde behov for tjenestene. I stedet har man prøvd å få disse kontorene til å tjene tamilenes sak. I virkeligheten er den sivile administrasjonen i tamil-områdene til en viss grad under kontroll av LTTE. Det er vanlig å høre statstjenestemenn i disse områdene si at de «tjener to herrer», regjeringen i Colombo og LTTE. Sistnevnte oppfattes ofte som den egentlige sjefen.

I de nordøstlige områdene blir helse- og utdanningssituasjonen sett på som underbetjent. For eksempel har en stadig mangel på tamil-lærere ført til at LTTEs departement for undervisning har satt i gang en kampanje for å få regjeringen til å gjøre om mange midlertidige ansettelser til faste stillinger. På samme måte har en stadig mangel på medisiner og dårlige forhold for frivillige helsearbeidere ført til kampanjer. På denne måten kan man si at regjeringen i større grad blitt holdt til ansvar for forholdene i LTTE-kontrollerte områder enn i andre deler av landet. I tillegg yter LTTE egne tjenester,

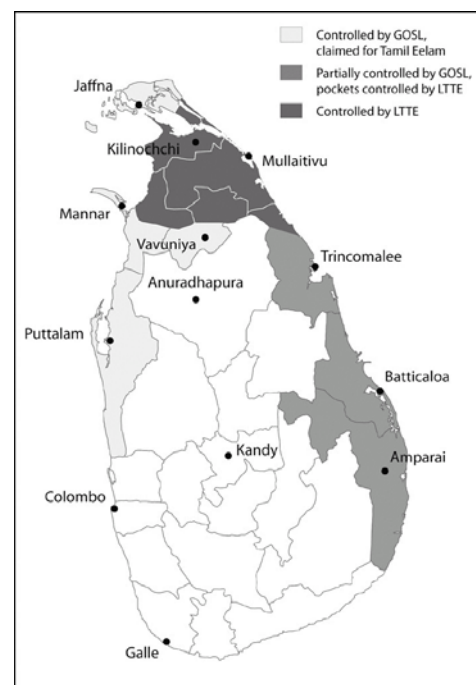
særlig i form av førstelinjetjenster i helsevesenet og førskoleutdanning. Det blir på denne måten en arbeidsdeling mellom regjeringen i Colombo og LTTE-staten.

Institusjonene innen helse og velferd er karakterisert av aktivt samarbeid med eksterne aktører. Disse blir sett på som støttespillere for den tamilske staten som bygges opp. Slike eksterne aktører inkluderer først og fremst tamil-diasporaen, altså de hundretusener av tamiler utenlands, men også utenlandske donorer og til og med statsinstitusjoner. Dette står i motsetning til lov og orden-institusjonene, der det er få eksempler på samarbeid med utenlandske regjeringer eller ikke-statlige organisasjoner, eller med regjeringen i Colombo.

I 2004 etablerte LTTE et sekretariat for planlegging og utvikling (PDS), og erklærte at det skulle være en krumtapp i arbeidet med å identifisere folkets behov og formulere planer for rehabilitering og gjenoppbygging. Denne rollen ble særlig viktig i forbindelse med tsunami-katastrofen i 2004, da PDS og LTTEs innsatsgrupper prøvde å koordinere de mange internasjonale organisasjonene som var involvert i arbeidet. Når det

Fiskere i Jaffna. Fisking er sterkt forhindret på grunn av sterke sikkerhetsreguleringer, og mye av kystlinjen er High Security Zone, gjerdet inne av piggetråd. Alle Foto: Kristian Stokke

Den er ikke akkurat strukket langs en breddegrad, den snirklete grensen mellom LTTE- og regjeringskontrollerte områder på Sri Lanka.

men er nå mer åpne og systematiske. I et demokrati-perspektiv er det et problem at folket har liten kontroll med hva pengene brukes til. I et utviklingsperspektiv er det et spørsmål om pengene bidrar til utvikling av levedyktige bedrifter. Det har vært hevdet at skattleggingen bidrar til å kvele næringslivet.

Politisk representasjon er klart det mest kontroversielle spørsmålet når man diskuterer tamil-staten. Den dominerende regjeringsformen i LTTE-områder baserer seg på en sterk og sentralisert stat med få formelle demokratiske institusjoner. Men samtidig indikerer samarbeidet med andre at staten har et utviklingspotensiale. I pro-LTTE-kretser heter det at organisasjonen er både villig og i stand til en utvikling i mer demokratisk retning. Blant motstanderne sies det at en overføring av makt til de LTTE-kontrollerte områdene sannsynligvis fører til et mer autoritært styre, ikke et mer demokratisk. Her peker man på LTTEs historie der man har vist liten respekt for konkurrerende organisasjoner, og liten respekt for menneskerettighetene – blant annet gjennom rekruttering av barnesoldater.

Men erfaringene i årene med våpenhvile kan tyde på at LTTE er i ferd med å endre seg. Selv om man ikke har gjort noe forsøk på å bygge opp sitt eget politiske parti, har den politiske fløyen fått en mye mer framtrædende rolle etter våpenhvilen. LTTE har ikke dannet noe eget politisk parti, men støtter åpenlyst partiet Tamil National Alliance og har jevnlig møter med deres folk. Et sekretariat for menneskerettigheter er etablert, og det har også tatt opp enkelte kritikkverdige forhold mellom LTTE og befolkningen forøvrig. Og til slutt: Det eksperimenteres med desentralisering av makt, for eksempel på landsbynivå der de såkalte Village Development Forums har fått større innflytelse i tsunami-rammede områder.

«I et demokrati-perspektiv er det et problem at folket har liten kontroll med hva pengene brukes til. I et utviklingsperspektiv er det et spørsmål om pengene bidrar til utvikling av levedyktige bedrifter.»

Øverst: Gatebilde fra Jaffna med sterk militær tilstedeværelse.

I midten: Post-tsunami leir drevet av Tamils Rehabilitation Organisation, en NGO nært knyttet til LTTE. Alle fotos: Kristian Stokke

Nederst: En LTTE-martyrkirkegård i Jaffna

Jeg tror derfor at den statsbyggingen som faktisk er i gang i LTTE-områdene kan danne en basis for mer demokratisk deltagelse, men dette avhenger både av en fredelig løsning på sikkerhets-

situasjonen for tamilene og på en videreutvikling av de prodemokratiske kreftene innen LTTE og tamilbefolkningen forøvrig.

kristian.stokke@sgeo.uio.no

Langtvekkistan

For en samfunnsgeograf med tilbøyelighet for kartfetisjisme, slik som meg selv, fortøner Sentral Asia seg nærmest som en våt drøm. Tar man seg tid til å virkelig studere et kart over området, vil man snart oppdage det absurde resultatet av Sovjetunionens fall, hvor én stat i løpet av få måneder ble til femten.

Anne Gry Rønningen

Med dette, i tillegg til en dragnings mot øst, falt valget på Kirgisistan, Usbekistan og Tadsjikistan som tema for masteroppgaven og utførelse av feltarbeid. Første problem jeg støtte på før jeg skulle dra, var imidlertid å få forklart, og da ikke bare til gamle tanter, hvor det var jeg egentlig skulle. De noe mer beskjedne naboene til Kina, Russland og Afghanistan, får liten eller ingen oppmerksomhet i vestlige medier med mindre de da, og av manko på andre verdensnyheter, kan dra i gang en og annen revolusjon slik tilfellet var i Kirgisistan i påsken 2005.

Til tross for lite omtale i media skorter det imidlertid ikke på den geopolitiske interessen for området. Store forekomster av olje og gass har overraskende nok ikke vært uten betydning. Landene hadde knapt rukket å bli uavhengige, før USA og EU kom ilende til. I angrepet mot Taliban-styret i Afghanistan fant dessuten USA strategiske samarbeidspartnere i Usbekistan og Kirgisistan, dette i form av militærbaser i de respektive landene. Russland som betrakter Sentral Asia som sin egen bakgård, har imidlertid sett på brobyggingen mot vest med sterk misnøye. Da Usbekistan, etter påstander fra USA, EU og FN om brudd på menneskerettigheter i landet, besluttet å kaste militærbasene på dør i fjor sommer, var derfor Russland raskt ute med å strekke ut en politisk hånd til den ikke rent lite autoritære presidenten Karimov. Kina på sin side, sliter med å forsyne sine øde vestområder med nok energi og har til Russlands store forargelse for fullt meldt seg på i spillet om naturressursene. Slik dras de sentralasiatiske landene vekselvis mellom

Anne Gry Rønningen er masterstudent på samfunnsgeografi.

«Første problem jeg støtte på før jeg skulle dra, var imidlertid å få forklart, og da ikke bare til gamle tanter, hvor det var jeg egentlig skulle.»

betydelige politiske og økonomiske kjemper, som hver og en har sin egne klare agenda. I motsetning til dette var det landenes egne agendaer jeg satte meg fore å vite mer om.

Grensekaos

I motsetning til hos flere av de andre Sovjetrepublikkene, kom ikke uavhengigheten som et etterlengtet utslag av intensive frigjøringskamper. Faktisk kom oppløsningen nærmest som et sjokk på de fem republikkene Kasakhstan, Usbekistan, Kirgisistan, Tadsjikistan og Turkmenistan. I før-sovjetisk tid var området samlet under det som den gang het Turkestan, et rike hvor nasjonale grenser var mer eller mindre uten betydning og hvor nomadesamfunn og handelsmenn stort sett levde en avskilt tilværelse. Grensene som i dag på absurd vis skiller statene ad, ble i beste sovjetiske logikk tegnet opp på begynnelsen av 1920-tallet. Ferghanadalen som deles mellom Kirgisistan, Tadsjikistan og Usbekistan er et ekstremt utslag av denne absurditeten. Her finner man et titalls enklaver der eksempelvis et lite stykke Kirgisistan ligger inne i Usbekistan, en bit av Usbekistan er helt omringet av Tadsjikistan og en flik av Tadsjikistan plutselig befinner seg et godt stykke inne i Kirgisistan. De snirklete grensene, på kryss og tvers av elveløp, etnisk tilhørighet og infrastruktur, var imidlertid kun av administrativ betydning den gang de alle lå under én enkelt stat. Med oppløsningen av Sovjetunionen ble grensene nærmest over natten nasjonalstatlige grenser hvor vaktposter, passkontroll og visumbyråkrati plutselig isolerte hele samfunn.

Jeg opplevde selv den strenge grensekontrollen da jeg sammen med en lokal NGO reiste rundt i den kirgisiske delen av Ferghanadalen. Et av prosjektene vi skulle besøke befant seg i en av disse kirgisiske enklavene inne på usbekisk territorium. Mitt usbekiske visum hadde imidlertid ennå ikke trådt i kraft, og kun etter intens overbevisning og lovnader overfor grensevaktene om at vi ikke under noen omstendigheter skulle stoppe bilen så lenge vi var i Usbekistan, fikk vi kjøre de 200 meterne over usbekisk jord til vi gjennom nye grenseposter kom til den lille kirgisiske «øya» med 500 bofaste.

En av mine informanter beskrev Ferghanadalen som et grensekaos hvor man som omreisende til tider risikerte ikke å vite hvilke land man egentlig befant seg i. En annen informant forklarte at enklavene var et resultat av lokale sovjetiske elitors personlige tilknytning til visse områder. Slik ble det ved grensedelingen på 1920-tallet utøvet en slags «byttehandel» der eksempelvis en usbekisk leder forhandlet til seg en landsby som naturlig ville tilfalt Kirgisistan, i bytte mot at sistnevnte fikk en tilsvarende usbekisk landsby tilbake.

Vann

Grensene var imidlertid ikke det eneste som tvinnet de sovjetiske republikkene sammen under sosialistisk ledelse. Området hadde siden Russland erobret det på slutten av 1800-tallet, fått en betydelig bomullsproduksjon, og under sovjetisk styre ble denne produksjonen mangedoblet. Det tørre klimaet og de

flatstrakte slettene, særlig i Usbekistan og Turkmenistan, gjorde disse områdene spesielt velegnet til denne type vekster. Problemet var bare at det her var en kronisk mangel på vann. De fjellrike oppstrøms republikkene Kirgisistan og Tadsjikistan, hadde imidlertid flust av nettopp vann og slik ble enorme irrigasjonsanlegg med tilhørende vannreservoar, milelange kanaler og enorme demninger konstruert for å lede vannet dit det trengtes. Dette nettverket av kanaler og demninger ble bygget på kryss av tvers av republikkenes grenser og regionen ble slik bundet sammen av en svært kompleks infrastruktur. Demningene og vannreservoarene som befant seg høyt opp i fjellene i Kirgisistan og Tadsjikistan, ledet vannet først ned til sitt eget lavland, deretter gjennom Usbekistan, videre til Kasakhstan før de få dråpene som var igjen til slutt endte i Aralsjøen¹. Bomullsproduksjonen utgjør kjernen i den usbekiske økonomien. Den svært vannkrevende veksten har blitt et nasjonalt symbol for Usbekistan noe man ikke kan unngå å legge merke til verken på landsbygda eller i større byer.

Ikke en scene fra 1001 Natt, men langt-vekkistansk virkelighet anno 2006. Feltarbeid er gøy, så gled dere! Foto: Anne Gry Rønningen

«Den svært vannkrevende veksten har blitt et nasjonalt symbol for Usbekistan»

Da jeg på slutten av feltarbeidet oppholdt meg i den usbekiske hovedstaden, Tashkent så jeg selv hvordan utsmykninger på bygninger, ja til og med trafikklysene, var formet som bomullsdotter. Ikke vanskelig å skjønne at den nye usbekiske ledelsen i 1991 hadde grunn til bekymring da Kirgisistan og Tadsjikistan kunne erklære vannet som «sitt» og slik i prinsippet kunne stenge av vannkranen til bomullsmarkene i Usbekistan.

Til tross for denne relative makten over vann, hadde Kirgisistan og Tadsjikistan, sistnevnte mest opptatt med borgerkrig i store deler av 90tallet, lite de skulle si mot den økonomiske overlegne Usbekistan. Den sovjetiske næringspolitikken hadde klart favorisert Usbekistan i forhold til investeringer, da det økonomiske potensialet ble regnet for å ligge her. De vannrike republikkene, som bortsett fra vannet, hadde svært få andre «interessante» ressurser ble først og fremst sett på som vannleverandører til bomullsmarkene. I tillegg ble disse landene pålagt restriksjoner fra Moskva mot å utvikle jordbruk og industri. Dette var et typisk

trekk ved den sovjetiske spesialiseringsøkonomien som førte til at hele regioner sto og falt på ett produkt.

I bytte mot vannet, som i uforholdsmessig og helt klart ikke i bærekraftig forstand ble pøst fra fjellrepublikkene ned til Usbekistan, fikk Kirgisistan og Tadsjikistan olje og gass. Det Usbekistan mangler av vann tar de i store kvanta igjen i fossilt brensel. Denne tilførselen av energi ble Kirgisistan og Tadsjikistan helt avhengige av for å dekke eget energibehov. Gjennom kvoteforhold regulert fra Moskva, ble et komplekst bytteforhold, som knyttet republikkene sammen i økonomisk komplementaritet, etablert. Dette systemet ble under Sovjetunionen sterkt subsidiert av statlige midler, noe uavhengigheten imidlertid satte en stopper for. Landene ble slik tvunget til å skaffe midler andre steder. I Usbekistans tilfelle resulterte dette i at prisene på olje og gass ble satt opp til markedspris og på et nivå helt uoverkommelig for de økonomiske svake oppstrømslandene. Uten egne midler til å kjøpe energi fra Usbekistan, søkte Kirgisistan muligheten for å selv å

generere elektrisitet gjennom vannkraft. Mange av demningene som i hovedsak hadde blitt bygd til irrigasjonsformål, hadde også generatorer hvis kraftpotensial kunne forsyne Kirgistan med det de trengte til eget bruk. Dette forutsatte at vann samlet opp i vinterhalvåret og som tidligere ble ført ned til bomullsmarkene sommerstid, nå ble holdt tilbake for slik å bli frigitt vinterstid når energibehovet i Kirgistan var på sitt høyeste. Her er det vel nødvendig å poengtere hvilke reaksjoner dette førte til blant usbekiske ledere så vel som hos usbekiske bønder. I tillegg til manglende vann om sommeren opplevde de sistnevnte ofte store flommer vinterstid grunnet de da økende utslippene fra demningene.

Slik var situasjonen like etter uavhengigheten i 1991. Slik er imidlertid situasjonen mer eller mindre også i dag og det er dette som har dannet bakgrunnen for masteroppgaven jeg holder på å skrive.

Feltarbeidet

Etter å ha fått forklart sånn noenlunde hvor det var jeg skulle på feltarbeid, fløy jeg østover med første stopp

Bishkek, hovedstaden i Kirgistan. En kortere tur til Kirgistan sommeren før, gjorde spenningen ved å komme dit for andre gang mer håndterbar. Russisken² min, som etter lengre tid hadde ligget i dvale, begynte i tillegg å våkne til live og gjorde sitt til at jeg fikk en forholdsvis myk start på oppholdet. De tre første ukene bodde jeg i Bishkek, en overraskende pen, grønn og sjarmerende liten by med fantastiske snøkleddede fjelltopper i en majestetisk skyline bak gedigne reklameboards og grå sovjetblokker. Naturen i Sentral-Asia, spesielt i Kirgistan, er noe av den villeste og vakreste jeg noen gang har sett, fjellkjeder med topper opp mot 8000 meter, flokker med villhester og alpine innsjøer med krystallklart vann. Med andre ord, ikke akkurat det som først slår en ved tanken på det tidligere Sovjet. Landskapet endret seg imidlertid betraktelig da jeg dro sørover mot Fergahandalen og den nest største byen i Kirgistan, Osh. Her strekte markene seg ut som tørre skorper og selv i oktober var det til tider uutholdelig varmt og støvete. Osh fortoner seg nærmest som en eneste stor

Alpin beitemark i det sentralasiatiske høylandet. Oppstrømsstatene nyter godt av store vannressurser, mens bomullsåkrene nedstrøms er prispigg elvereguleringen. Foto: Anne Gry Rønningen

«Drosjesjåføren var en svær mann med pelslue»

basar og lever slik på mange måter opp til sin historiske posisjon som en av de viktigste handelsbyene langs Silkevegen. Til tross for at folk generelt sett er fattigere i sør enn i nord var gjestmildheten imidlertid desto større. I Osh bodde jeg som eneste innlosjerte i gjestehuset til en stor og vennlig kirgisisk familie. Her fikk jeg selv oppleve hvordan mangelen på vann og strøm er et konstant problem, og de dagligdagse utfordringene dette medfører. Mangelen på vann til tross; her fikk jeg også oppleve å bli «vasket» i religiøs forstand av bestemor i huset. Ved å tidvis gni, tidvis slå meg med en avis og samtidig rope navnet mitt og navnet til mamma hjemme i Norge (!), mente hun at jeg ble rensset for alle de «sleske blikkene jeg sikkert hadde fått på basaren».

Etter mange besøk til ulike landsbyer hvor jeg snakket med lokale bønder i og rundt Oshområdet reiste jeg videre gjennom Fergahanadalen og over til Tadsjikistan og byen Khojand. For første gang kom jeg i nærkontakt med Syr Darya, en av de store elvene i Sentral Asia og som utgjør kjernen i oppgaven min. Her fikk jeg også være med en lokal

NGO rundt i området, snakke med ulike byråkrater for lokale vannfordelingsorgan, drikke vodka med den lokale jordbrukssjefen samt diskutere kvinnefrigjøring for døve ører.

The golden road to Samarkand?

Helt siden jeg bestemte meg for å reise på feltarbeid til Sentral Asia, stod Samarkand på toppen av listen over byer jeg ville besøke. Fra Khojand i Tadsjikistan til Samarkand skulle det i prinsippet bare ta 9 timer i bil. Imidlertid gikk vegen dit over et fjellpass på nærmere 4000 meter, noe som i november var ensbetydende med snøkaos, store lastebiler på isete føre, smale, smale veier hvor rester av bilvrak lå strødd nedover fjellsidene og meg, noe lettere nervøs. Likevel, utsikten på toppen var spektakulær.

Den vanligste måten å reise rundt i Sentral-Asia på er å sitte på med privatbiler, gjerne flere om gangen, hvor man på forhånd avtaler en pris med sjåføren. På den måten fikk jeg mange hyggelige, men også noen ikke fullt så hyggelige bekjentskap. Gjengen på fire tadsjikere som jeg delte bil med på veg til den Usbekiske grensen, tilhørte uheldigvis den siste kategorien. Fordi turen over fjellet hadde tatt så lang tid og det begynte å bli mørkt begynte sjåføren, en svær mann med pelslue, og samtlige av mine medpassasjerer, å insistere på at jeg ikke kunne reise over til Usbekistan alene så sent på kvelden og at jeg nok ble nødt til å sove hjemme hos han (!). Mine forsøk på hyggelig å forklare at jeg foretrakk å sove på et gjestehus ble glatt oversett, og jeg ble slik noen timer senere kjørt hjem til mannen med pelslua. Slike situasjoner står det så vidt det er meg bekjent, ingenting om hvordan man skal takle i metodebøkene på samfunnsgeografi. Det hele endte for så vidt udramatisk og etter en heller søvnløs natt fikk jeg «lov» til å reise videre til Usbekistan. Vegen til Samarkand, som i et kjent dikt blir beskrevet som «the golden

road», fortonte seg derfor ikke fullt så gyllen for meg. Selve Samarkand derimot, skuffet ikke. Byen, som var en av de virkelige store langs Silkevegen, har en gjenværende arkitektur fra den gang Timur den lamme lot bygge den ene fasaden flottere enn den andre: Mosaikkbelagte moskeer og mausoleer i klar turkis, grønt og fiolett, labyrinter av utsmykkede gravkammer og Regestan, selve hjertet av Samarkand og et av de virkelige betydningsfulle religiøse læresentre den gang Samarkand var hovedsete for Turkestan.

Med et nært fullbyrdet feltarbeid og med en ublid vinter på veg, var Samarkand den perfekte avslutning på to intense måneder i Sentral-Asia. Jeg satt mest av alt igjen med følelsen av å ha vært med i et lite eventyr men også med en sikker følelse av at jeg verken hadde sett de fantastiske fjellene, de (til tider overmåte-

lige) gjestmilde menneskene eller de resterende bevis på at Sentral-Asia en gang lå i hjertet av verden, for siste gang.

Fotnoter

¹ Aralsjøen har blitt kalt en av de største miljøkatastrofene i vår tid. Som følge av den intensive bomullsproduksjonen ble vannet i elvene Syr Darya og Amu Darya, begge med endepunkt i Aralsjøen, ledet vekk fra sitt naturlige løp over til bomullsmarkene. Resultatet var at Aralsjøen bare i løpet av 40 år har minket til en femtedel av det den en gang var.

² Russisk har etter uvehengigheten fortsatt å være offisielt språk i Kirgisistan sammen med kirgisisk. I Usbekistan og Tadjikistan er dette ikke tilfelle, men russisk er likevel lingua franca, spesielt i byene.

agronnin@student.sv.uio.no

Anne Gry Rønningen fulgte sin tilbøyelighet for kartfetishisme og dro like godt til det mest spennende stedet i hele atlasen. Her avbildet i et klassisk geopinuplandskap i den postkommunistiske fjellheimen

Revolusjon a la Bolivar

Siden Hugo Chavez ble valgt til president har Venezuela utviklet seg til et nytt fyrtårn for den politiske venstresiden. Men hva består egentlig den bolivarianske revolusjonen av? Samfunnsgeografen tok en prat med tre Venezuelanske aktivister på politisk misjonsreise i Norge.

Samfunnsgeografen: Mange i Norge forbinder ordet revolusjon med voldsbruk og plutselige omveltninger, mens den bolivarianske revolusjonen er tuftet på en grunnlov og gjennomføres ved reformer, så hva legger dere i begrepet revolusjon?

Ernesto Sanchez: Dette er en atypisk og fredelig revolusjon. Chávez har kalt dette for kjærlighetsrevolusjonen. Det er en revolusjon til forsvar for de fattige og de svakeste. Det er en konstruksjon av en stat for folket, men samtidig en revolusjon som har respekt for de som tidligere satt med makten i landet, så det er ikke slik at man skal ekspropriere fra dem eller angripe dem. Det er en revolusjon der grunnprinsippet er demokrati – å fordype det deltakende demokrati – et demokrati med sosial ansvarlighet på begge sider, både i regjeringen og folket. Det betyr at kontrollen over ressursene og andre ansvarsområder som små minoritetssektorer tidligere satt med makten over, blir overført til folket. Selv om det er en fredelig revolusjon betyr det samtidig at man vil forsvare militært det man har oppnådd og det man arbeider mot. Vi er på vei mot det vi kaller sosialisme for det 21. århundret. Det betyr at vi er på vei mot en stat med sosial rettferdighet og likhet. Det er ikke bare en stat som er fundert på lover som sådan, men også en som er fundert på rettferdighet. Et eksempel er *latifundios* – jordeiendommer som går tilbake helt til kolonitiden. Tidligere jobbet det slaver der, og siden har jorda vært i hendene på de samme folkene hele tiden, og de sitter med nær full kontroll over alt jordbruksareal. Dette er noe den nye regjeringen prøver å få orden

på for å få en mer rettferdig fordeling av jord og landbruksressurser. Latifundioene som ligger brakk blir overført til bønder sånn at de kan drive jordbruk på dem igjen. Dessuten er det en revolusjon også i den forstand at den baserer seg veldig mye på at folk skal få utdanning. Vi har opprettet såkalte *nucleos endogenos*, sirkler der folk som tidligere ikke har hatt noen utdanning kan gå inn og få hjelp til å starte små bedrifter eller liknende.

Rosa Gomez: For å fortsette litt på det han har sagt om revolusjonsbegrepet, kan vi se litt på hvordan revolusjonen kommer til uttrykk i *misiones*. Misiones er grunnsteinene i den revolusjonære prosessen. Et eksempel er Misión Mirakel som gir gratis øyeoperasjoner til blinde og svaksynte. Tidligere reiste Venezuelanere til Cuba for å få øyeoperasjoner, men som en del av den latin-amerikanske integrasjonen, som også er en del av den bolivarianske revolusjonen, kommer folk fra hele Latin-Amerika til Venezuela for å få operert øynene.

Samfunnsgeografen: Hva gjør det til revolusjonært?

«Revolusjonen er ikke bare en teori, det er en konkret prosess som må gjennomføres fra dag til dag»

«Det er viktig å få kansellert den sosiale gjelden som vi har opparbeidet oss i forhold til de ekskluderte og de fattige under de tidligere makthaverne»

Rosa Gomez: Det er et konkret eksempel på at revolusjonen ikke bare er en teori, det er en konkret prosess som må gjennomføres fra dag til dag. Vi har en *misión* også inne i slummen som gir gratis helsestell til de som tidligere var ekskludert fra helsesektoren. Et annet eksempel er Misión Marked, som er subsidierte supermarkeder for de som ikke har råd til å kjøpe mat til markedspriser. Det er opprettet i hele landet i et nettverk av produksjonsenheter og utsalgssteder. I forhold til utdanning så har vi Misión Robinson, som er et alfabetiseringsprogram. Tidligere var det stor analfabetisme, men på kort tid har vi lært 1,5 millioner mennesker å lese og skrive og i oktober i fjor ble landet erklært fritt for analfabetisme av UNESCO. Det er viktig å forstå at alt dette som *misiones* bygger på er fundert på grunnloven som ble vedtatt med folkeavstemning i 2000.

Samfunnsgeografen: Er det et klart tidsperspektiv for revolusjonen?

William Roriguez: Nå er vi i en etappe der det er viktig å få kansellert den sosiale gjelden som vi har opparbeidet oss i forhold til de ekskluderte og de fattige under de tidligere makthaverne. Dette er ikke noen rask prosess. Men vi håper at i løpet av Chavez sin neste sjuårsperiode, som forhåpentligvis starter i desember, så vil prosessen bli mer dyptgående. I forhold til planen vår med sosialisme for det 21. århundre så er noe av det viktigste å sette ut i livet sosial likhet og sosial verdighet for venezuelanere som tidligere ikke var inkludert i samfunnet.

Samfunnsgeografen: Hvilken rolle spiller folks holdninger og tankesett for muligheten til å gjennomføre en slik revolusjon?

William Roriguez: I løpet av de siste 6-7 årene har folks bevissthet om politikk og sosiale forhold økt veldig. Følelsen av nasjonal uavhengighet, særlig i forhold til USA, har blitt styrket. Folk blir nå inkludert i politiske avgjørelsesprosesser, folk blir regnet med. Kontrasten er sterk mellom før, da folk var ekskludert, og nå, når folk ser en mulighet til å delta i prosessen og i samfunnslivet og de identifiserer seg med prosessen. Og folk sier at de er villige til å ofre livet for det.

Samfunnsgeografen: Hvordan ser dere på forholdet mellom den nasjonale revolusjonen og den internasjonale situasjonen?

Ernesto Sanchez: En grunnstein fra begynnelsen av, da vi begynte på denne prosessen, var den nasjonale selvstendigheten. Vi forstår nasjonal selvstendighet som et forsvar for våre ressurser og livsmuligheter. Ved privatisering kommer dette over på fremmede hender. På den andre siden er det en revolusjon som vender seg utover mot en latinamerikansk integrasjon. Dette forklarer dynamikken med nasjonal selvstendighet og rådighet som et steg i revolusjonen. Det er tre komponenter i denne prosessen: Forsvaret av sjøråderetten, latinamerikansk integrasjon og forsvaret av grunnloven. I motsetning til den nyliberalistiske utviklingsmodellen, der det er økonomien som driver utviklingen, så er dette en revolusjon som drives av menneskelig utvikling.

«I motsetning til den nyliberalistiske utviklingsmodellen, der det er økonomien som driver utviklingen, så er dette en revolusjon som drives av menneskelig utvikling»

Simón Bolívar (1783-1830)

Bolívar var sentral i frigjøringen av fem land i Latin-Amerika: Venezuela, Colombia, Ecuador, Peru og Bolivia. I 1826 arrangerte han en kongress i Panama for alle landene i Latin-Amerika, men den planlagte unionen ble det ikke noe av. Likevel betraktes ofte Bolívars iver for regional integrasjon som et tegn på framsynthet. Tanken var å skape en sterk regional identitet for å demme opp mot USA sin innblanding på kontinentet.

Sagt om den bolivarianske revolusjonen i Venezuela:

Something amazing has been taking place in Latin America in recent years, and it deserves greater attention than the continent has been accustomed to attract.

Richard Gott

In these times of deregulation, privatization and the Anglo-Saxon model of wealth subsuming politics, Chavez' aims are regarded as revolutionary. The reasons for Chávez popularity becomes obvious: No other prior regime had ever noticed the situation of the excluded.

Tariq Ali

For a very long time there was only one country in Latin America that offered free health assistance to its entire people. Today there are two. The governments of both countries believe that health is a fundamental human right. So Cuba, rich in health assistance, and Venezuela, rich oil producer, have reached an exchange agreement for the benefit of their respective peoples. This would seem a great historic example of the benefits of free trade. Who could object to it?

José Franklin

Kilde: *Voices of the World with the Bolivarian Revolution*, Bolivarian Government of Venezuela

Simón Bolívar kjempet mot spanjolene og ble i tur og orden frihelt og statsleder i fem ulike latin-amerikanske land.

Red

På kokepunktet i bygeoens smørøye

Hva får du hvis du blander en gjeng bygeografer fra Oslo med London, august, uteliv, konferanse og lar ingrediensene kose seg i rundt 30 varmegrader i fem dager? Jada, helt riktig. En perfekt studietur. Hovedretten ble til og med servert av en Butler!

Andreas Bakke Foss og Cecilie Skar

Andreas Bakke Foss og Cecilie Skar er masterstudenter på samfunnsgeografi

Tim Butler viste oss rundt i London Docklands og serverte mye faglig snadder på et sølvfat. Foto: Andreas Bakke Foss

London: En tirsdag i august sto en gjeng bygeografistudenter fra Blindern ved innsjekkingen på Gardermoen morgentrotte og langt fra våkne. Men hva gjør vel det når målet er selveste *Royal Geographical Society* og lommeboken var fylt opp av hardt oppsparte penger. London er kanskje ikke alle samfunnsgeografers våte drøm, men i hvert fall det nærmeste en del bygeografer kommer Mekka.

Strøken arkitektur langs River Thames. Foto: Andreas Bakke Foss

Med hjelp av Terje Wessels faglige vinger, skulle vi fly til konferansen som het «*Flows and spaces in a globalised world*». Men også det sosiale var i høysetet. Det var neimen ikke bare Ghana-tur man skulle snakke om på pauserommet i tredjeetasjen utover høsten nei. Og slik ble det. Vi hadde jo tross alt nesten *tatt på* faglige megastjerner som Saskia Sassen og Nigel Thrift. Det var verdt flybilletten alene! De to braket sammen i en debatt i konferansesenterets største sal foran over 500 entusiastiske tilhørere.

London Docklands

For å ta det mest positive med konferansen først: Lunsjen var god. Geografene fra Oslo dro i hvert fall ikke hjem med mindre faglig selvtilitt. Kanskje er det fordi vi har så flinke forelesere at vi synes det faglige nivået på konferansen var så som så. For de fleste av oss var det imidlertid den første fagkonferansen utenlands. Det er en positiv erfaring i seg selv.

Ett av turens absolutte høydepunkter var ekskursjonen til det mye omtalte byfornyelsesprosjektet London Docklands. Endelig skulle mange av oss få se det vi

Erik, Cecilie og Carina ser på arkitekturen utenfor kjøpesenteret Harrods. Foto: Andreas Bakke Foss

har lest om over så alt for mange sider, perfekt guidet av bygeografen Tim Butler som oste av faglig tyngde og sosial kapasitet. Gjennom Stratford gikk ferden til Docklands hvor Butler serverte oss alt på et sølvfat. Han fortalte ivrig om Docklands-prosjektet og om baksiden av medaljen. Det var både interessant, morsomt, inspirerende og ikke minst varmt. Gradestokken krøp godt over 30-tallet den dagen.

Shopping og byliv

Bare det å gå rundt i Londons gater er ensbetydende med «faglig innputt» for en bygeograf. Derfor var det med god samvittighet vi fartet rundt med bærepåse både i Notthing Hill, Oxford Street og Covent Garden. Bymuseet fikk besøk av Oslo-gjengen og flere var innom det sagnomsuste «Tate

Modern». Torsdagen ble avsluttet med Pixies-konsert på Alexandra Palace nord i byen. Det var en god prikk over i-en.

Fredag gjorde gjengen en hver bygeografs plikt: Utforsket byens natteliv i en romlig kontekst. Det ble vellykket med tapas og dertil tilhørende drikke. Alle ble med hjem dog til ulike tidspunkter... Selv om det, dessverre, ikke var noen engelske seriekamper med Londons beste lag den helgen, ble det stor stemning da dommeren blåste i gang landskampen mellom England og Wales på storskjermen på puben.

London er kjent for sine etnisk segregerte områder (det er pensum på SGO 3100). Derfor benyttet vi muligheten til å se på livet i Brick Lane lørdag. Brick Lane er en del av den etniske segregasjonen i London, og var en gang sentrum for Londons jødiske befolkning. Nå er Brick Lane hjertet av Londons bangladeshiske lokalsamfunn. Her satt vi oss på en lokal sjappe og spiste en god indisk lunsj for en slant og ingenting.

Alle var enige...

Selv om konferansen kanskje var på et litt lavere faglig nivå enn forventet, var alle enige om at turen var til inspirasjon og glede utover i den kalde og

«For å ta det mest positive med konferansen først: Lunsjen var god»

På tapasbar. Fra venstre: Mariann Dalseth, Andreas Bakke Foss og Terje Wessel. Foto: Cecilie Skar

Forfalne og fraflyttede bygninger i Brick Lane. Tid for gentrifisering? Foto: Cecilie Skar

Til venstre: Digre heisekraner i London Docklands. Foto: Andreas Bakke Foss

På hotelltrappa. Øverst fra venstre: Leif Ulle, Øyvind Stakkestad, Eli Havnen, Carina Meyer, Andreas bakke Foss, Mariann Dalseth og Cecilie kjølnes Skar.

harde akademiske høsten på Blindern. Samfunnsgeografen er et seriøst tidsskrift, så skandalene fra turen er forbeholdt pauserommets vegger. Men for å si det mildt: En journalist fra Se & Hør ville hatt svært lite å skrive hjem om.

Og selv om det nok ble en del nudler utover høsten på grunn av bunnskrapte kontoer, takker vi Instituttet for midler til å

gjennomføre en perfekt studietur. En takk vil vi også gi til den fabelaktige og inspirerende Terje Wessel som ut av sitt travle skjema satte av tid til å bli med oss, noe som også førte til at studieturen kunne gjennomføres.

ceciliks@student.sv.uio.no
andreabf@student.sv.uio.no

GECHS-prosjektet har flyttet inn på samfunnsgeografi

«GECHS-prosjektet» har tatt bolig på samfunnsgeografi, i 2. etasje i Harriet Holters hus. Hva i all verden er dette for slags prosjekt, og hvordan uttales navnet for eksempel?

Kirsten Ulsrud

Uttalen er heldigvis ikke «gekjs», men «geks», og bokstavene står for *Global Environmental Change and Human Security*. GECHS er et internasjonalt forskernettverk som har slått seg til her i Norge for tre år, og har fått seg et hjem på samfunnsgeografi. Grunnen til at prosjektet er kommet til Norge, er at samfunnsgeografifagets egen Karen O'Brien har overtatt som leder i styret, og fått støtte til prosjektkontoret fra Norges Forskningsråd. Forrige periode var kontoret plassert på University of Victoria i Canada. Medlemmene i prosjektstyret og nettverket er godt spredt ut over verdenskartet.

Menneskelige og samfunnsmessige dimensjoner av miljøproblemer

GECHS-prosjektet hører til under en paraply som heter International Human Dimensions Programme on Global Environmental Change (IHDP). Dette er en forskningsorganisasjon som tar for seg menneskelige og samfunnsmessige dimensjoner av miljøforandringer, og som altså har et samfunnsfaglig perspektiv på miljøspørsmål. GECHS er ett av 7 kjerneprosjekter under IHDP. De andre kjerneprosjektene tar for seg blant annet innføring av miljøvennlig teknologi, institusjoners rolle i miljøspørsmål, urbanisering og miljø, kystområder og miljø og samfunnsprosesser som fører til endringer i arealbruk og vegetasjon. Også GECHS tar for seg utvalgte sider av de menneskelige og samfunnsmessige dimensjoner av miljøendringer.

Kirsten Ulsrud er ansatt på GECHS-prosjektet

«Global miljøendring har med rettferdighet og bærekraft å gjøre, og begge deler påvirkes av ulike former for maktforhold og av bredere sosiale, økonomiske og kulturelle prosesser»

GECHS' spesialområder

Hovedoverskriften for GECHS-prosjektet er globale miljøendringer og hvordan disse påvirker situasjonen til mennesker og samfunn. Ulike typer miljøendringer studeres i sammenheng med samfunnsendringer av ulike slag, og man viser hvordan miljøproblemer er med på å skape en utrygg og usikker situasjon for folk. I tillegg undersøkes hvordan forskjellige samfunnsprosesser bidrar til å gjøre folk og lokalsamfunn spesielt sårbare overfor miljøproblemer og påvirker deres muligheter til å takle og tilpasse seg endringene. Dette er viktige temaer å forske på fordi miljøproblemer forekommer i en mangfoldig sosioøkonomisk og politisk kontekst. Denne konteksten avgjør hva slags kapasitet folk

og samfunn har til å takle og reagere på forandringer og tilpasse seg en ny situasjon, og dermed hvor sårbare de er for endringer.

Forskningstemaer innenfor GECHS-nettverket

Et viktig mål for GECHS er å fremme forståelse og erkjennelse av at global miljøendring har med rettferdighet og bærekraft å gjøre, og at begge deler påvirkes av ulike former for maktforhold og av bredere sosiale, økonomiske og kulturelle prosesser. GECHS-forskere ser blant annet på hvilke sammenhenger som finnes mellom miljøproblemer og konflikt – fører knapphet på naturressurser til mer konflikt eller mer samarbeid? Hvilke faktorer fører til sosial sårbarhet eller tilpasnings-

GECHS

GLOBAL ENVIRONMENTAL CHANGE
AND HUMAN SECURITY

muligheter overfor klimaendringer eller andre miljøproblemer? Hvordan bør bistand legges opp for å ta hensyn til klimaendringer? Hvilke sammenhenger er det mellom miljøendringer, helse og menneskelig utrygghet og usikkerhet? Hvilke sammenhenger finnes mellom kjønn, samfunn og miljøendringer? Hvordan påvirker globaliseringsprosesser og miljøproblemer sammen menneskers situasjon?

GECHS-aktiviteter på samfunnsgeografi

Prosjektkontoret til GECHS har to hovedoppgaver. Den ene er å forske og den andre er å koordinere GECHS som internasjonalt forskernettverk. Karen forsker på spørsmål om hvilke samfunnsfaktorer som påvirker graden av menneskers og samfunns sårbarhet overfor klimaendringer. Hun er forfatter i den kommende IPCC-rapporten, og hun arrangerte en GECHS-konferanse i Norge i juni 2005, med temaet klimaendringer og hvordan de påvirker mennesker og samfunn. Artiklene som ble skrevet til denne konferansen kan du finne på www.gechs.org, under «Climate change». I disse dager har vi gitt ut et

nyhetsbrev om GECHS-aktiviteter, og akkurat dette nummeret har temaet klimaendringer. Nyhetsbrevet finner du liggende på forskjellige steder i Harriet Holters hus og på rom 214, samt på www.gechs.org/publications/news.

Koordineringen av GECHS innebærer blant annet møter rundt i verden, som for eksempel vårens styremøte i GECHS, som vi arrangerer i Washington i samarbeid med Woodrow Wilson International Center for Scholars. Vi arrangerer også seminarer og møter her i Norge, utgir nyhetsbrev og en publikasjon kalt *Aviso*. Dessuten følger det en del administrative oppgaver med koordineringen av prosjektet. I tillegg til Karen, er det prosjektleder Lynn Rosentrater og prosjektassistent Kirsten Ulsrud som arbeider på kontoret.

En viktig oppgave for GECHS er også å stimulere forskningsaktivitet knyttet til globale miljøspørsmål i sammenheng med menneskelig sikkerhet, og fremme dialog og oppmuntre samarbeid og nettverksaktiviteter mellom forskere rundt i verden. Kommunikasjon og samarbeid

Miljøbevisste kvinner på GECHS, for tiden i 2. etasje i Harriet Holters Hus. Fra venstre: Kirsten Ulsrud, Karen O'Brien og Lynn Rosentrater. Foto: Hallvard Berge

med forskningsgrupper som arbeider med andre dimensjoner av menneskelig sikkerhet skal dessuten oppmuntres. GECHS skal videre stimulere til en sterkere tilknytning og dialog mellom forskere og offentlige institusjoner. Vi ønsker også å være et knutepunkt for samarbeid mellom naturvitenskapelig og samfunnsvitenskapelig forskning.

Hvordan kan interesserte bruke oss?

Ansatte og studenter på samfunnsgeografi og alle andre som er interessert i temaene som GECHS tar for seg, er hjertelig velkomne innom rom 214 i Harriet Holters hus for å se på rapporter og andre publikasjoner om temaer som GECHS har holdt på med. Se også hjemmesiden, www.gechs.org, med lenker til de andre prosjektene under IHDP og til miljøforskningsorganisasjoner utenfor IHDP. Studenter som er interessert i forskning om GECHS-relaterte temaer er velkomne til å ta kontakt og diskutere muligheter!

Lynn.rosentrater@sgeo.uio.no
Karen.obrien@sgeo.uio.no
Kirsten.ulsrud@sgeo.uio.no

Globalisering meg her og der?

Romlige metaforer som politisk retorikk

Både fra det politiske og intellektuelle høyre og venstre brukes romlige metaforer som at jorda er flat og at motstanden finnes overalt. Selv om nyliberalister som Friedmann gjerne liker å framstille det slik, fører ikke globalisering til politisk og økonomisk utjevning og en 'grenseløs verden'. Vi kan begynne med å skille ut retorikken som politikken.

Berit Kristoffersen

Når vi ser tilbake til tiden den katolske kirken prøvde å motstå Galeleo Galelei sine påstander om at jorda var rundt, og det er lett å tenke at folk på den tiden ikke var opplyst, og om du tar de seriøst, så må du også spørre om hvilke sannheter vi i dag avviser. Den kritiske samfunnsgeografens far, David Harvey, kaller globalisering et nøkkelord som organiserer våre tanker om hvordan verden fungerer. De ekstreme, eller nyliberalstenes versjon eller visjon av verden, er at «den gattes ut» av enorme mengder kapital og markedsmekanismer hvor romlige forskjeller ikke eksisterer. Kapitalen temmer dette globale rommet, og det er derfor ikke nødvendig å studere romlige forskjeller, fordi de økonomiske kreftene temmer en uregjerlig verden. Geografi har med andre ord utspilt sin rolle. Men selv om jeg kan klikke meg på og av en spennende blogg, eller sette meg på et fly til New York i helga, gattes ikke verdens grenser seg ut for alle, og spørsmålet «hva er rom?» kan kanskje i denne sammenhengen tjene på at vi bytter det ut med «how is it that distinctive human practices create and make use of distinctive ... space(s)?» (Harvey 1973:14).

I dag tar vi det kanskje for gitt at transnasjonale selskaper vil være en del av det frie markedet de promoterer, og at de fleste land vil være attraktive for investeringer. Men avstanden mellom retorikk og de politiske praksisene de promoterer er stor, og avstanden mellom hva som er 'politikk' og hva som er

'økonomi' er mindre enn det vi ofte får inntrykk av. Det er allikevel vanskelig å fastslå tyngden til mytene om globalisering, og retorikken mange transnasjonale selskaper, frihandelsaktivister og mange andre bruker om og om igjen. Kanskje gjør vi det selv også? Retorikken om en «friksjonsfri kapitalisme» og de geografiske framstillingene som konstrueres, framstår som banale kommersielle interesser, ifølge den politiske geografen Matt Sparke som i år kommer ut med en ny bok *Introduction to globalization*. Han prøver å gi bakteppe for den nye forståelsen vi har av globalisering, vi kan her la visjonen til Dow Chemicals som et eksempel.

«I have long dreamed of buying an island owned by no nation and of establishing the world headquarters of the Dow company on the truly neutral ground of such an island, beholden to no nation or society. If we were located on such truly neutral ground we could then really operate in the United States as US citizens, in Japan as Japanese citizens and in Brazil as Brazilians rather than being governed inprime by the laws of the United States... we could even pay any natives handsomely to move elsewhere.»

Politikkens rolle og stor G globalisering

De fleste har fått med seg at virkeligheten er en annen. Transnasjonale selskaper presser nasjonale politikere og myndigheter der de er lokali-

Berit Kristoffersen er masterstudent i samfunnsgeografi

«Selv om jeg kan klikke meg på og av en spennende blogg, eller sette meg på et fly til New York i helga, gattes ikke verdens grenser seg ut for alle»

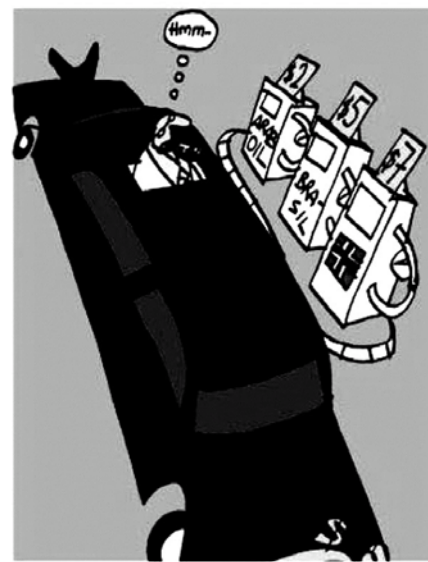
Kapitalens mobilitet brukes som argument i norsk oljepolitikk. Tegning fra «Oljetanker», utgitt av OxyGen.

sert når de har problemer med å overleve på det internasjonale markedet eller for å få billigere råvarer eller enda billigere arbeidskraft. Eller når de ser muligheter for større profittmaksimering 'et annet sted' (altså retorikk). Sparke (2006) foreslår at vi skiller mellom to forståelser av begrepet «stor G» og «liten g» globalisering. «g» globalisering referer til den faktiske økonomisk integrasjonen som kan defineres som 'the extension, acceleration and intensification of consequential worldwide interconnections'. Globalisering med stor G defineres av Sparke som 'an instrumental term put to work in shaping as well as reshaping the growth of global interdependency' som også av andre omtales som «globaloney» eller «globalism». Selv om vi med dette kan gjøre et analytisk grep for å si noe om hvordan det blir brukt med forskjellige hensikter, kan de to definisjonene

OLJETANKER

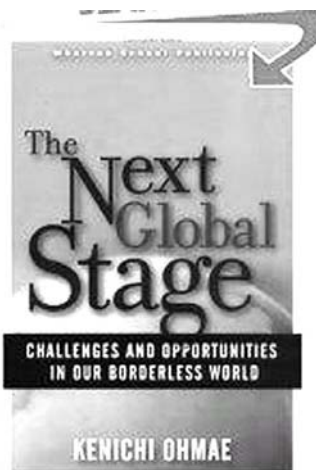
Hva ville du gjort
hvis det kostet 100 kr å ta ut 90 kr av banken?

Norsk sokkel må være konkurranseedyktig

heller ikke bli satt opp direkte opp mot hverandre. Diskursen om Globalisering kan ha en omfattende materiell virkning eller konsekvens på globale sosiale, økonomiske og politiske bånd, som igjen er omsatt i nye diskurser om disse prosessene vi kaller 'globalisering'.

Hvor kommer uttrykket fra? Ifølge Sparke (2006) ble globalisering først nevnt i en dictionary i 1961 og økonomiske tidskrifter som 'The

Economist' og The Sunday Times var de første til å bruke det på 60-tallet. Franske akademikere var også tidlige ute med bruken av uttrykket, men der har uttrykket i stor grad blitt erstattet av 'monde-alisation'. Den økende bruken utover 70-tallet knytter Sparke til den at den faktiske økon-omiske integrasjonen i form av globale nettverk. Debatten om globalisering reflekterer også de ulike måtene journalister, politikere og andre som kan sette den politiske agendaen med ulik mening, og ikke minst mer politisk innhold. I boken viser han til hvordan dette har blitt gjort både på venstre og høyresiden av den politiske aksene, vi snakker altså om stor G globalisering. Det store tiåret for stor Globalisering som politisk referanse var 80-tallet med Thatcher og Reagan i spissen. De argumenterte for en rekke politiske reformer som skulle gjøre stater mer konkurransedyktige i en global markedsstyrt økonomi. 'Hvis stater skal ha sjanse til å overleve i den globale åpne

«Det er politikk i all geografisk forståelse og det er geografi i all politisk praksis»

Globaliseringsdiskurs i Kenichi Ohmaes grensefrie verden. Screenshot: amazon.co.uk

Avhenger velferdsstaten av oljeindustriens konkurransevilkår? Tegning: «Oljetanker»

konkurransen er det nødt til å åpne opp for frihandel, privatisering, skatteletter, reformer i velferdsstaten, og en generell deregulering av økonomisk og finansiell aktivitet,' var budskapet. Denne argumentasjonen ble altså tatt opp både på venstresiden og høyresiden for å skape større økonomisk vekst for seg og sine, men det ble også en doktrine innenfor verdensbanken og IMF som spesielt gikk utover utviklingslandene. Sparke ser utifra denne utviklingen at det har vokst fram en global 'common sense' om 'the need for economic liberalization, a common sense that is commonly referred to as neoliberalism' (kapittel to, side 6). En smal eller snever forståelse av begrepet nyliberalsime referer til den økende populariteten til de klassiske økonomene som Adam Smith. Samtidig, i en bredere forstand blir det brukt til å beskrive de ulike måtene ideer om markedsliberalisering som eneste alternativ for myndighetene har blitt satt uti praksis. Et bredt spekter av politikere har kommet til samme konklusjon som Margareth Thatcher på 80-tallet, 'There is no alternative to neoliberal reforms' (TINA).

Hvor utsatt norsk oljeindustri for globalisering?

I masteroppgaven min ser jeg blant annet på hvordan oljeselskapene og politikere argumenterer i forhold til global konkurranse og Globalisering.

Rundt 2001 gjorde myndighetene en rekke endringer i reguleringen av oljeindustrien, hvor myndighetene skulle spille en mer passiv rolle, og man delprivatiserte Statoil og la til rette for en mer selvregulerende markedsstyrt oljeindustri. Jeg mener at denne utviklingen har ført til et sterkere press for flere nyliberaliserende reformer og for at staten ikke skal 'blande seg' i spørsmål av økonomisk karakter. For eksempel gikk Hydro-sjefen ut og uttalte at han var redd for den politiske innblandingen med den nye sentrum-venstre regjeringen etter valget i høst. Ikke bare er det oljeselskapene som gang på gang gjentar at skattesystemet må endres for å gjøre norsk olje og gass konkurransedyktig med andre land, som Angola, Mexico, Venezuela og Aserbajdsjan. Også politikere bruker Globalisering mot oljeselskapene. De argumenterer for at Norge absolutt er konkurransedyktige fordi vi har politisk stabilitet og slik har et 'globalt' fortrinn, lav risiko med andre ord, for å tape penger. Norge er sikkert som banken. Politikerne argumenterer også for at oljeselskapene kan skrive av så mye på skatten (78 prosent), og slik er det omtrent umulig å tape penger i Norge. Dessuten er oljeprisen kjempehøy, sier politikere, og da sitter oljeselskapene igjen med en stor del av kaka selv, selv om staten tar 'superprofitten' som en sentral politiker jeg intervjuet kalte det. Men dette ble vil noen oljeselskaper tilbakevise, for høy oljepris gir ikke Norge komparative fordeler. Videre argumenterer noen i oljeindustrien for at Norge har verdens reneste (miljømessige) oljeindustri og derfor bør kjøpe seg kvoter fra u-land for å fortsatte å slippe ut massive mengder co2, mens de fleste politikere sier at forurensningen er den største utfordringen oljeselskapene må ta fatt i i Norge. Konklusjon: Det er politikk i all geografisk forståelse og det er geografi i all politisk praksis.

beritk@student.sv.uio.no

Monopol: Et bygeografisk blikk på Oslo

Vi har alle sikkert en eller annen gang spilt folkespillet Monopol. Vi har sikkert også revet oss i håret og ergret oss over at terningene viser 8 øyne slik at vi lander på Rådhusplassen hvor en motspiller har bygget hotell siden sist. Det svir i lommeboka når man må punge ut og anse seg som bankerott og dermed ferdig i spillet. I år vil det aldri bli det samme å spille Monopol igjen. Rådhusplassen er byttet ut i sammenheng med at mange nye gater er kommet inn.

Marthe Stiansen

I forbindelse med at Monopol fyller 70 år i år vil det bli gitt ut en ny utgave av spillet. I sammenheng med dette har Aftenposten, forbruker.no og spillprodusenten Hasbro hatt en avstemning blant folket om hvilke gater man synes skal få plass på den nye utgaven. Målet var å oppdatere utgaven fra 70-tallet slik at den reflekterer gatebildet i dagens Oslo. Et ekspertpanel nominerte gater som man kunne stemme på. Uheldigvis, kan man jo si, var det ingen samfunnsgeografer i dette panelet som bestod av 4 personer som i følge Aftenposten er autoriteter på Oslos eiendomsarked.

Torbjørn Ek er advokat og en av Oslo mest profilerte eiendomsmeglere. Han har lang erfaring med formidling av attraktive boliger på byens vestkant. Monica Frøseth er faglig leder ved Areal Eiendomsmegling på Tøyen og har god oversikt over boligmarkedet øst for Akerselva. Arkitekt Kristin Jarmund har siden 1985 vært med på å prege byen med blant annet Nydalen stasjon, kafeen på Nasjonalgalleriet og Fokus Banks lokaler i Stortingsgaten 6. Og trendanalytiker og sosialantropolog Gunn-Helen Øye jobber, sammen med sine kolleger på Prognosesenteret, kontinuerlig med å gjennomanalysere våre boligpreferanser.

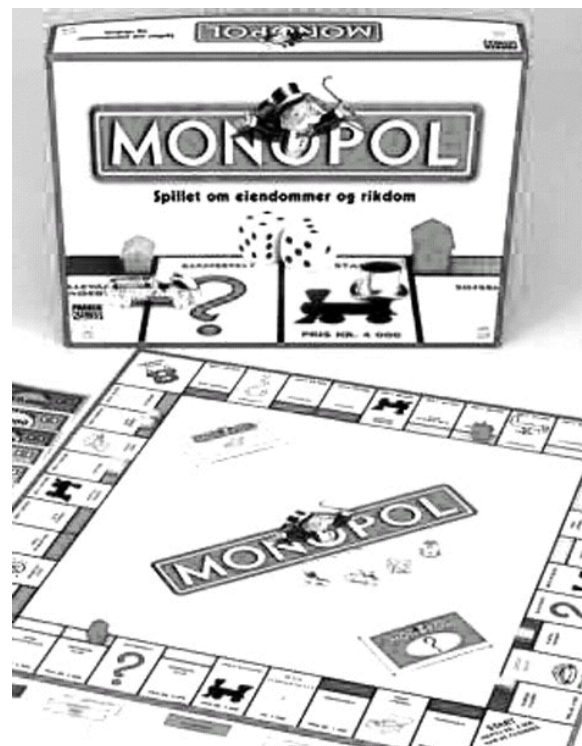
Store endringer

For oss bygeografer er det velkjent at områder i en by har ulik status både i tid og rom. Dersom man sammenligner den gamle og den kommende nye utgaven av Monopol vil man kunne se at det er visse nye områder som er kommet inn, noen er gått ut, i tillegg til at man finner noen gamle travere som Ullevål Hageby, Karl Johans gate og Bygdøy allé.

Marthe Stiansen er programstudent i samfunnsgeografi og redaksjonsmedlem

Det første man legger merke til er at tilnærmet alle gater har falt nedover i hierarkiet untatt Trosterudveien som nå har tatt over den beste lokaliseringa fra Rådhusplassen. I tillegg så har man også fått et mer spredt utvalg av gater og områder. I den gamle utgaven er alle gater unntatt 2 å finne på Oslos vestkant og i sentrum rundt Karl Johans gate. I den nye utgaven har også strøk på østkanten kommet inn i tillegg til noen mer sentrumsnære områder som ikke ble så vel ansett i den forrige utgaven. Dette kan tyde å at man har fått et utvida bilde av hva som ansees som sentralt i Oslo by i tillegg til at byen har gjennomgått store utbygginger de siste tiårene. Det er ikke noen stor overraskelse at Grünerløkka med stor rett kan plassere seg på brettet etter å ha vært byens hippeste område etter

Gamle gater	Nye gater
Lilla Parkveien Kirkeveien	Holmlia Torggata
Turkis Kongens gate Prinsens gate Øvre Slottgate	Bjerke Grønlandsleiret Ringgata
Rosa Nedre Slottgate Trondheimsveien Nobels gate	Sagene Gamlebyen Sinsen
Oransje Grensen Gabels gate Ringgata	Kirkeveien Ekeberg Pilestredet
Rød Bygdøy allé Skarpsno Slemdal	Bislett Grünerløkka Bygdøy allé
Gul Karl Johans gate Stortorget Torggata	St. Hanshaugen Bogstadveien Karl Johans gate
Grønn Trosterudveien Pilestredet Sinsen	Nobels gate Aker Brygge Ullevål Hageby
Mørkeblå Ullevål Hageby Rådhusplassen	Huk Aveny Trosterudveien

revitaliseringa på grunn av gentrifisering. Nærliggende områder som Gamlebyen, Sagene og Grønlandskeiret har også nytt godt av Grünerløkkas suksess og man kan se begynnende gentrifisering også her.

Flerkulturelt alibi

Av de nye gatene/områdene som er kommet inn er kanskje Holmlia den største overraskelsen. En av de nyeste drabantbyene og kanskje best kjent som åsted for diverse grufulle handlinger, er blitt stemt fram og slo blant annet Bjørndal og Strømsveien i kampen om å komme på brettet. Kan dette tyde på at det finnes en motdiskurs om Holmlia? Kan også være at de to andre kandidatene ikke har et så kjent navn som Holmlia, men uansett så har nå dette området i Oslos kanskje minst sentrale bydel kommet inn i varmen. Det er med dette slått et slag for det flerkulturelle Oslo!

En annen påfallende ting er bortfallet av sentrumsgater i bl.a. Kvadraturen. Selv om dette er et av de mest sentrale og best utbygde områdene i byen, er det ukjent territorium for de fleste av oss som ikke tråler gatene nattestid på jakt. Oslo kommune har nå tatt til seg at man må gjøre noe for at Kvadraturen skal bli mer tilgjengelig for folk flest. Store utbyggingsprosjekter er på gang og om noen år er håpet av Kvadraturen skal gjenoppstå fra asken. Dersom det skal lages en ny versjon av Monopol til

100-års jubileet vil det være spennende å se om Kvadraturen atter en gang kan komme tilbake å brettet.

Dyrere lengre ut

De dyreste fargene er preget av at Oslos elite har trukket seg ut fra det umiddelbare sentrum for å bosette seg i de finere strøk litt utenfor hvor det er roligere og mindre gjennomfart. De tre dyreste gatene (Trosterudveien, Huk Aveny og Ullevål Hageby) har en sterk eneboligprofil. Og da ikke bare vanlige eneboliger, men de modellene som gjerne er arkitekttegnet og spesialbygd og inneholder mer enn 1 bad for hele familien. I sammenheng med dette er det hyggelig å se at Aker Brygge har entret brettet. Noe som bare skulle mangle etter at Oslos dyreste bolig ble lagt ut for salg her. Dette renoverte området er også en del av kommunens Fjordbyprosjekt som skal gi bedre tilgang til havneområdene og gi besøkende som kommer vannveien et hvitere smil.

Ansiktsløft

Monopols ansiktsløft har introdusert et hierarki av Oslos gater og områder etter boligutgifter. I forrige utgave hadde man gater som det så å si ikke finnes boliger i fordi disse ligger i sentrum. Nå har man fått en dreining mot at mer perifere områder også blir vurdert fordi de er mer kjente fordi det er mennesker som bor der og skaper en diskurs som andre hører om. Anonyme sentrumsområder som Kvadraturen taper i kampen om å komme seg på brettet. Dette kan også være en konsekvens av at de nominerte gatene er plukket ut av en jury som hovedsakelig består av eieningsmeglere og trendanalytikere.

Hvilke gater som plukkes ut til den eventuelle 100-års utgaven om 30 år blir spennende å se. Kanskje Groruddalen kan gjøre storeslem etter at denne byfornyelsen har blitt ferdig? Kanskje Fjordbyen får sitt eget område på brettet? Og hva med

Til venstre: De erverdige boligene i Bygdøy Allè holder stand høyt oppe i gatehierarkiet.

Nydalen? Ble de forbigått i denne utgaven? Eller kanskje Marka blir det mest ynda stedet å bo etter at sentrum er for forurenset? Med den utviklinga Oslo har hatt de siste tiårene kan man med spenning se fram til mange flere tiår med interessante prosjekter.

martsti@student.sv.uio.no

Kilder:

Over: Kapitalkrystallen Aker Brygge har fått sin standsmessige plass langt fremme på Monopol-brettet. Sinsen derimot, faller tungt i systemet og figurerer nå sammen med oppkomlingene Sagene og Gamlebyen...

Aftenposten: <http://forbruker.no/bolig/monopol/>

Det gamle spillet: http://no.wikipedia.org/wiki/Monopol_%28brettspill%29

Adressesøk i Oslos bydeler: <http://www.oslo.kommune.no/dok/felles/div/bydeler/nye/bydelsvelger.asp>

Fjordbyen: <http://www.prosjekt-fjordbyen.oslo.kommune.no/>

Inntog i Kvadraturen: <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/oslo/article1087006.ec>

Spille Monopol?: <http://www.student.nada.kth.se/~d97-phu/Monopol/>

Bokhylla: fylles raskt opp

Én ny doktorgradsstipendiat er det blitt på samfunnsgeografi siden sist. Bokhylla er allerede breiddfull av politisk økonomi, reguleringsteori, en fotball og mye annet rart. Samfunnsgeografen bestemte seg for å gå både bokhylla og doktorgradsprosjektet nærmere i sømmene.

Hva går egentlig prosjektet ditt ut på?

Doktorgradsprosjektet handler om globale fagforeningsstrategier. Jeg skrev masteroppgave om den globale fagforeningen i tekstil- og klesindustrien, og vil nå foreta en komparativ, og dermed bredere, analyse ved å inkludere bilindustrien og transport. Jeg vil gjøre dette

«Etter å ha lest Sutcliffe ble jeg også oppmerksom på hvordan Bildet av Dorian Gray kan brukes som en analogi på utvikling og underutvikling»

Tilværelsen som stipendiat ikke så helt ulik studietiden, sier nybakt doktorgradsstipendiat på samfunnsgeografi Ann Cecilie Bergene. Foto: Gro Linda Bergene

besøke hovedkontorene. Siden jeg baserer meg på kvalitative data er analyser av taler, innlegg og intervjuer viktigst.

Hvordan går man fram når man skal disponere tiden fire år fram i tid?

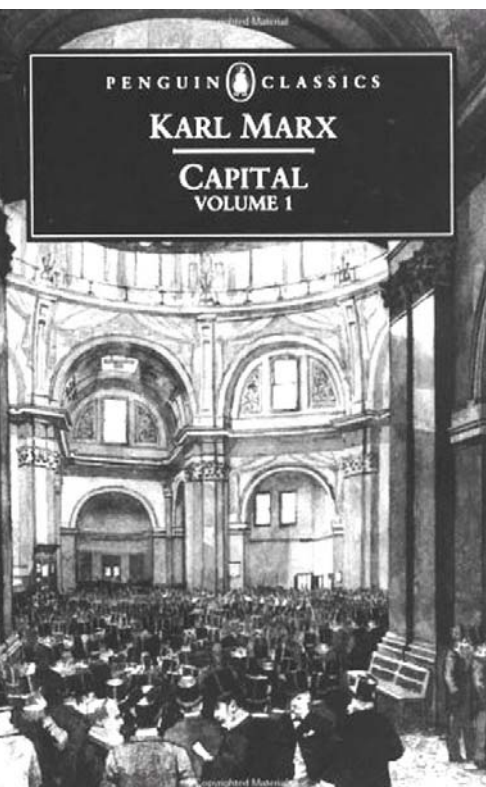
Ja, det ønsker jeg også svar på! Man kommer selvfølgelig frem til noen løsninger selv og prøver å lytte til 'erfarne fjellfolk', men hva som er den beste oppskriften tror jeg kanskje ingen vet. Selv føler jeg det er viktig å planlegge litt, men også å jobbe i nuet, d.v.s. ikke utsette ting til senere. En av hovedadvarslene jeg har fått er for eksempel mot å vente med å begynne å skrive.

Finner du mye aktuelt stoff som relaterer seg til problemstillingen din i norske media?

Helt klart nei. Det hender at det kan stå noe relevant i Klassekampen og Morgenbladet, men det er sjelden det er direkte knyttet til min problemstilling. På den andre siden spør det litt hva en legger i 'relaterer', for det finnes en del stoff om fagforeninger og utfordringer i norsk, og i og for seg internasjonalt, arbeidsliv. Men det krever en del analyse å få det til å bli relevant.

Hvordan skiller stipendiattilværelsen seg fra studenttilværelsen, faglig og sosialt?

gjennom både å studere de globale fagforeningene, men også ved å se på konkrete hendelser hvor disse har vært involvert. Jeg vil dermed bruke datamaterialet jeg samlet inn under feltarbeidene i forbindelse med masteroppgaven, men også dra på nye feltarbeid. For å studere de globale fagforeningene i seg selv er det viktig både å delta på verdenskongressene deres og å

The Picture of Dorian Gray

OSCAR WILDE

Siden jeg hele tiden henger på studentenes pauserom kan jeg ikke si at den skiller seg sosialt i det hele tatt... Faglig så er det mye mer tråder å holde styr på. Kursene jeg tar blir mer som et pliktløp, det er mindre direkte relevant.

Hvordan ser du på forholdet mellom pliktarbeidet for instituttet og jobbingen med avhandlingen?

Pliktarbeidet føles som det tar mer tid enn det burde, og blir konstant en slags dissonans i bakgrunnen. Føler konstant at jeg må jobbe med avhandlingen, men blir forstyrret av pliktarbeidet hele tiden. Dermed blir jeg sliten når jeg skal forske og må ta pause... Men så har du hele dager innimellom med forskning, så det er vel en kunst å balansere de to. Og så skal det vel sies at det er relevant faglig å drive med pliktarbeidet. Jeg lærer mye både i undervisningssituasjonen og i veiledningssituasjonen. Så det er vel ikke bare en forstyrrelse, selv om det kan føles slik underveis.

La oss kaste et blick i den velfylte bokhylla til Ann Cecilie.

Hvilke forfattere har påvirket deg mest som samfunnsgeograf og hvorfor?

Vi må nesten begynne med marxistene. Og de viktigste av disse har jo vært Marx (og Engels) og Trotskij og i neste rekke Lenin og Luxemburg. Mer direkte på samfunnsgeografi har vi Samir Amin, David Harvey og Alain Lipietz. Reguleringsteori var ett av utgangspunktene for masteroppgaven min og var sentral både for en av problemstillingene og ett av hovedargumentene.

Hvilken skjønnlitterær bok bør alle samfunnsgeografer lese og hvorfor?

Som samfunnsgeografer bør alle lese Barbara Ehrenreichs Nickel and Dimed (Kjøpt og Underbetalt). Rent personlig vil jeg anbefale Bildet av Dorian Gray av Oscar Wilde. Etter å ha lest Sutcliffe, ble jeg også oppmerksom på hvordan Bildet kan brukes som en analogi på

Til venstre: Bildet av Dorian Gray viste seg, foruten å være fornøylig skjønnlitteratur, også å inneholde en snedig analogi på utvikling og underutvikling. Anbefales på det varmeste!

utvikling og underutvikling. En annen bok som jeg vil anbefale er Vladimir Nabokovs Lolita. Det som henger igjen er følelsen av empati for incestovergriperen Humpert, en person man ikke burde ha følt empati for. Andre lesetips til sommerferien er Dostojevskijs Brødrene Karamasov og Frank McCourts Engelen på det sjuende trinn.

Hvilken bok burde du ha lest og hvorfor?

Jeg burde naturligvis ha lest Marx' Kapitalen, alle tre bindene. Det er jo fundamentet for det jeg driver med faglig, og det er bare tid som gjør at jeg ikke har gjort det.

Fakta:

Født 1980 på Bryne

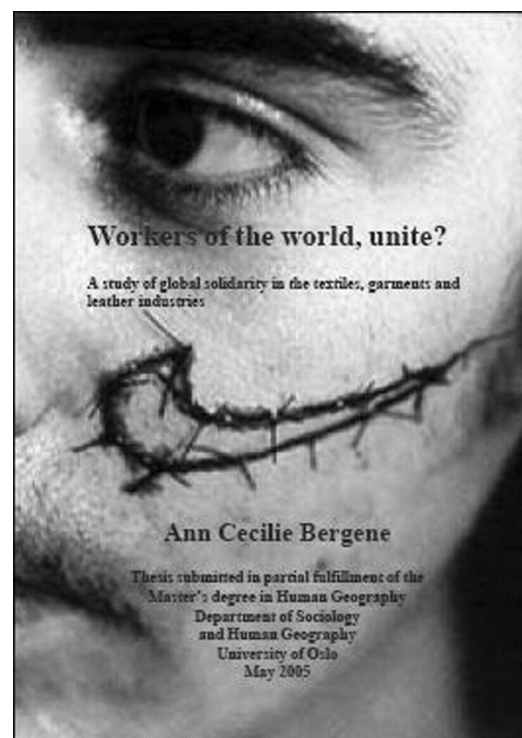
Fullførte mastergraden mai 2005.

Startet doktorgraden oktober 2005.

Faglige spesialinteresser: Fagforeninger, arbeidsforhold, global kapitalisme, utviklingsteori, kritisk realisme og marxisme.

email:

a.c.bergene@sgeo.uio.no

Progressiv teknologi i passive hender

en stemningsrapport fra ESRI's Brukerkonferanse

Johannes Devik Brekke

Alt var klart på Plaza. Jeg var registrert, hadde fått utlevert en påkostet fargestrykksak av et program og stod begeistret med en Geodata-penn i handa: Det var duket for GIS-nerdenes årlige messe-Mekka; Geodatas ESRI Brukerkonferanse 2006. Tilfreds kikket jeg ned på det lekke navneskiltet jeg hadde fått utlevert med den noe uglamøse tittelen «Student - UiO». Jeg var klar for å ta for meg av foredrag, minikurs og gratisdingser med lovnad om at Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi skulle ta regninga.

Selv om den geografiske diffusjonen av GIS kanskje ikke går råkjøpt, så har geografiske informasjonssystemer sneket seg inn på stadig nye områder i hverdagslivet ditt. Når du leter etter et sted å bo på finn.no, når du skal finne ut hvordan du best kommer deg fra Bjølsen til Grønland på trafikanten.no eller når det plutselig dukker opp en ny ICA på hjørnet der du bor ser du resultater av arbeid med geografiske informasjonssystemer. Geodata er en av de store programvare-, kunnskaps- og tjenesteleverandørene av geografiske informasjonssystemer til norsk offentlig og privat næringsliv. En gang i året samler de GIS-interesserte og GIS-ansvarlige til de de kaller «Norsk ESRI Brukerkonferanse» for å «skape en viktig arena for utviklingen av kompetansen og relasjonene i det norske GIS-miljøet», i følge Geodatas adm.fir. Hege Skyrseth. Dette er altså en samling for menigheten og en gyllen mulighet for de stakkars GIS-ansvarlige rundt om i norske kommuner og bedrifter, som til daglig nesten ikke har noen å snakke GIS med, til å møte åndsfrønder og bli satt pris på i form av gode lunsjer og fri bar på kveldstid inkludert i påmeldingsavgiften.

Johannes Devik Brekke er programstudent i samfunnsgeografi

«Fylkeskommunen sparte skattepenger ved at man nå hadde utviklet en ufeilbarlig skoleskyss-beregner som på meteren kunne regne ut reelt behov for gratis skoleskyss»

Rundt meg myldret det av velklede sysselsatte i progressive kommuner, øvrig offentlighet og privat næringsliv. Geodata-folkene trippet rundt i egne uniformer og informerte om og solgte sine produkter. Utstillerne var i hovedsak knyttet til datainnsamling og kartprinting og var kanskje ikke veldig interessante for samfunnsvitenskapsstudenter med basale GIS-ferdigheter, men om ikke annet gjorde Asplan Viak inntrykk med konfekt og konkurranse om å plassere til dels obskure tettsteder på et norgeskart.

Da var det andre boller med foredragsprogrammet: Programmet for konferansen var variert og reflekterte de svært ulike potensielle bruksområdene for geografiske informasjonssystemer. Blant programpostene var «Fra følelser til fakta - GIS i dagligvarehandelen» om hvordan Coop Norge bruker geografiske informasjonssystemer til å bestemme seg for fremtidige butikklokaliseringer basert på kartanalyser hvor kundegrunnlag, reisetid og allerede eksisterende dagligvarebutikker i nærmiljøet er blant dataene i regnestykket. En annen godbit var Frode Brattås fra Sør-Trøndelag fylkeskommune som triumferende kunne fortelle hvordan fylkeskommunen sparte skattepenger ved at man nå hadde utviklet en ufeilbarlig skoleskyss-beregner som på meteren kunne regne ut reelt behov for gratis skoleskyss for elever som bodde over seks kilometer fra skolen. Dersom elever som ikke ble tilgodesett med gratis skoleskyss skulle finne på å klage over avgjørelsen til fylkeskommunen, så har de nå muligheten til selv å gå inn på nettet og taste inn sin egen adresse og se at de f.eks. bor 5934 meter fra skolen og følgelig

ikke har rett på gratis skoleskyss. Bittert for ungene, men sikkert bra for helsa deres og for offentlig ressursbruk.

En av de mer fornøyelege programpostene var sesjonen hvor Geodata kjørte et «case» som gikk ut på at de 400 konferansedeltakerne hadde blitt fugleinfluensa-smittet ved å spise infisert tyrkisk fuglecarpaccio til forrett under konferanselunsjen. Ved at man hadde bedt om bostedsadressen til deltakerne ved påmelding hadde man nå anledning til å stedfeste hvor de nå fugleinfluensasmittede konferansedeltakerne mest sannsynlig befant seg etter hjemreise. Ut ifra å vise hvor alle bodde kunne man finne såkalte «hotspots», områder med høy konsentrasjon av smittede, der man igjen kunne vise hva som var nærmeste sykehus for disse, men også hvilke barnehager det kunne være hensiktsmessig å benytte som vaksinasjonsposter for å effektivisere vaksinasjonsprosessen for de i nærområdet som enda ikke var smittede.

Om det er uglamøst å være student, så kan det synes som at unge i Norge i dag tror noe av det minst glamorøse må være å studere GIS. På foredrags-sesjonen med representanter for GIS-studietilbud i Norge var det til dels trykket stemning. De fleste rapporterte om lunkne søkertall og halvfulle linjer, men til gjengjeld med motiverte studenter som formelig vasset i jobbtilbud fra GIS-kompetansehungrige arbeidsgivere når studietiden gikk mot slutten.

En ting som var slående i denne forbindelse var at svært mange av foredragsholderne som undertegnede fikk gleden av å oppleve, var lite dyktige til å formidle hva de holdt på med og hvordan GIS hjalp dem i hverdagen. En ting er å

«GIS sin rolle i Samfunnsgeografien» - En fakkel uten ild?

uttrykke entusiasme med ord, men for at dette skal virke troverdig bør også litt glød, engasjement og liv akkompagnere fyndordene, noe som ofte manglet blant mange ukarismatiske GIS-entusiaster. Her tror jeg GIS-bransjen i Norge har en utfordring; både på universitets- og høyskolenivå og i næringslivet ellers. Geografiske informasjonssystemer er enda ikke i nærheten av å ha nådd sin potensielle utbredelse i norske offentlige foretak og private bedrifter. For å fremskynde denne utbredelsen og øke søkertallene til GIS-relaterte utdanninger må flere enn spydspissene Geodata på banen. Flere må bli flinkere til å selge ideen GIS på en mer overbevisende og karismatisk måte enn det ble gjort under norsk ESRI Brukerkonferanse 2006.

johab@student.sv.uio.no

Svein Olav Standal og Erik E. Sundquist

Den 15.mars gikk vi mann av huse og strømmet til auditorium 6 for å delta i diskusjonen omkring geografiske informasjonssystemer, og dets betydning for nye og gamle samfunnsgeografer ved instituttet. Vi skal være de første til å innrømme at fjorårets fagkritiske dag gjorde undertegnede lystne på en, om ikke en polarisert, så hvertfall temperert debatt vedrørende dette fagets fremtidige utvikling. Om vi ikke klarte å oppnå dette, fikk vi i hvert fall en relevant diskusjon angående GIS sin rolle i samfunns-

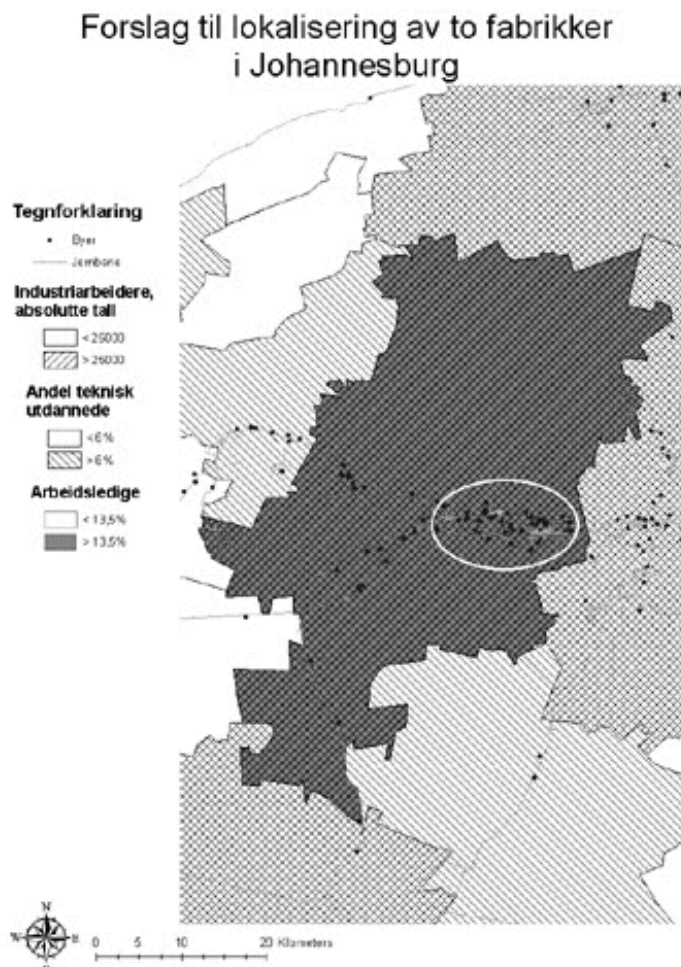
Svein Olav Standal og Erik E. Sundquist er program-studenter på samfunnsgeografi og medlemmer i fagutvalget som arrangerer fagkritisk dag

geografien. Bakgrunnen for årets dag var at vi har muligheten til å ta innføringskurset SGO1910, Geografiske Informasjonssystemer (GIS), og at faget i utgangspunktet synes å kunne være problemfylt på flere områder. For det første verktøyets tilbøyelighet til objektivisering av subjektive handlinger og at data fremstilles som mer presise og sikrere enn de egentlig er. Datamodeller gir tross alt et forenklet og til tider misvisende bilde av virkeligheten. For det andre virker det relevant siden studentene har ulike oppfatninger vedrørende faget, ettersom dets posisjon kan virke noe uavklart på instituttet.

«Data-modeller gir tross alt et forenklet og til tider misvisende bilde av virkeligheten»

I dag kan man grovt dele studentene inn i tre kategorier der GIS benyttes som innfallsvinkel. For det første har vi de nye samfunnsgeografistudentene som ikke vet stort om GIS sine bruksområder, dets potensialer og betydning for geografers fremtidige virksomhet. Den andre kategorien inkluderer de som har mer eller mindre kjennskap til GIS, men som av ulike grunner, ikke har valgt å prioritere kurset i sitt nåværende studieforløp. En siste gruppe omhandler de som har valgt å gjennomføre kurset, og dermed opparbeidet seg grunnleggende ferdigheter innenfor området. En har altså i vid forstand: de som har kjennskap, de som ikke har kjennskap, og de som har nyttegjørt seg av kurset. Poenget er at GIS-kurset i form av sitt kompetanseområde derfor kan oppfattes som x-faktoren mange studenter mangler og i etterkant føler de

Skal samfunnsgeografi-studentene læres opp i GIS eller er det forbeholdt de passive hendene på ESRI's brukerkonferanse? Screenshot: Marthe Stiansen

burde ha tilegnet seg. Det kan derfor synes som om vi står overfor en omskrevet versjon av Toblers lov: der det som i utgangspunktet er *nært* og burde være *kjært*, likevel, og dessverre må man kunne si, for mange arter seg som relativt *fernt*. Vi spurte derfor: *Hvilken rolle skal GIS ha på instituttet?*

Paneldeltakerne med bakgrunn fra plan- og bygningsetaten, Geodata og instituttet var, innenfor rimelighetens grenser, enige om at GIS har et stort spenn av kvaliteter og vil i tiden fremover blir mer og mer aktuelt. Det skisserte spørsmålet vedrørende digitale karts mulighet for å fange opp kompleksiteten bak menneskelig aktivitet, og faren for å havne i en positivistisk bakevje på bakgrunn av dette, var ikke dagens hovedfokus. Det ble derimot lagt vekt på GIS sine betydelige muligheter, nettopp i skjæringspunktet mellom kvantitativ og kvalitativ metode. I relasjon til dette fikk vi innblikk i interessante koblinger mellom fortellerkulturen til eskimoer, og deres samfunnsmessige tilpasninger til miljøendringer. Sett i forhold til Oslo kan dette kobles opp mot biologens ressursvurdering og anbefalinger for kartlegging av verneverdige biotoper i byen. Begge eksemplene viste at GIS er et fruktbart verktøy for å visualisere koblingen mellom de to metodene. At GIS-kunnskap også er attraktivt på arbeidsmarkedet, og at samfunnsgeografer nettopp er de rette personer til å benytte seg av dette verktøyet på en metodologisk forsvarlig måte ble også trukket frem inn under dette. Man kan derfor spørre seg om hvorfor det ikke satses mer på et metodisk verktøy, som med enkelte forbehold, ble fremstilt som ensidig positivt i seg selv og som kan fremme studenters karriere både i og utenfor academia. *Burde instituttet satse mer på GIS som kompetanseområde og hvilke premisser må i så tilfelle ligge til grunn?* Under debatten kom det frem, at per dags dato finnes det flere forutsetninger som ikke er tilstede for å skape et optimalt fundament for

bruken av GIS på instituttet. Et aktuelt problem er vanskelighetene med å fremskaffe nødvendig informasjon til forskning uten å overskride tidsrammen. Slik det fungerer i dag er aidentifiserte data på individnivå (person eller annen enhet) i praksis alltid underlagt taushetsplikt. Dette innebærer at forskningsinstitusjonen selv må søke den ansvarlige instans om rett til å kunne motta data til sitt prosjekt (SSB 2006). Dette er en tidkrevende prosess, og en ønskedrøm slik det kom frem under debatten, ville derfor være en lett tilgjengelig database med geografisk nøkkelinformasjon for forskere på individnivå. Det økonomiske aspektet må selvfølgelig også nevnes, hvilket handler om både økt tilbud på kurssiden, og teknisk kompetansebygging hos undervisningspersonell. GIS er definitivt kommet for å bli, og i så måte et tidsriktig instrument med stadig større anvendelsesområder. En påstand kan derfor være at GIS er en essensiell tilleggs-kunnskap for enhver student. Et eksempel på at studentene har funnet interesse for, og samtidig oppdaget fremtidige muligheter vedrørende dette, viser seg i opprettelsen av GIS-klubben. Debatten kunne på ingen måte tolkes som et innspill mot GIS, ei heller en glorifisering av et teknologisk verktøy, men bør heller ses som et edruelig forsøk på å avmystifisere dets faglige bruksområder og posisjon på instituttet. Vi prøvde å sette fagets posisjon på dagsordenen, men hvilken retning og form dette tar videre er ikke lett for oss å si. En fakkell uten ild, noe som i denne sammenheng like godt kan symbolisere en stafettpinne til videre debatt, overleveres herved av undertegnede.

erikes@student.sv.uio.no
sveios@student.sv.uio.no

Redaktør?

Lyst til å prøve deg i journalistikk og grafisk layout-arbeid?

Samfunnsgeografen søker en ny redaktør!

Vervet går i hovedsak ut på å produsere dette bladet, og redaktøren kommer i kontakt med mange begavede skribenter og andre spennende folk.

Samfunnsgeografen har en engasjert redaksjon, nytt kontor og en god økonomi med rom for journalistisk utfoldelse!

Vervet er ulønnet, men den nye redaktøren vil få sin lønn i himmelen, eventuelt på cv-en...

Ta kontakt med avtroppende på

hallvb@student.uio.no

Hvilke bilder av byen til hvem?

Om stedsmarkedsføring og byers «image»

Johannes Devik Brekke

I juni i 2004 lanserte reklamebyrået Dinamo, som et ledd i en større markedsføringskampanje finansiert av Kristiansand kommune, et nytt slagord for Kristiansand by: «Ja, vi er kanskje litt bortskjemte.» Mang en kristiansander ikledde seg harnisken og uttrykte sin frustrasjon over kommunal ressursbruk og manglende vilje til å se det de mente var en naken keiser. «De kunne like gjerne ha sagt at: Ja, vi er kanskje litt flade i hauer», utbrøt Fedrelandsvænnens sjefsredaktør Finn Holmer-Hoven.¹ «Dette er så elendig at det ikke går an», mente Demokratenes bystyre-representant Vidar Kleppe og fortsatte: «Jeg ville hatt «mulighetenes by», eller noe som peker framover.»² Slagordet var en del av et større profileringsprosjekt til en total kostnad på rundt en halv million kroner. Dinamo erklærte at dette slagordet var én del av en større pakke og at det ikke egnert seg alene, tatt ut av sammenhengen det var

Johannes Devik Brekke er programstudent i samfunnsgeografi og redaksjonsmedlem

Definitivt bortskjemt og muligens litt flat i hauer. Julius er således en gjennomsnittskristiansander, skal vi tro stedsmarkedsføringen.

ment å stå i.³ Selve slagordet møtte derimot såpass med motbør at det aldri ble tillatt tatt i bruk.

Hvordan et sted profilerer seg er ofte noe som skaper engasjement og vekker sterke følelser, men hva er det som utgjør et steds image og hvordan utvikles positive og negative inntrykk av steder?

Hva er stedsmarkedsføring?

Et sted er et «utsnitt av det geografiske rom» og «en setting der sosiale relasjoner og identitet har sitt grunnlag.» Steder kan være enten offisielt anerkjente geografiske enheter eller «uformelt organiserte møtepunkter for sosiale relasjoner, meningsdannelser og kollektive hukommelser.» (Røe, forelesning, SGO1002, vårsem. 2005). En annen definisjon som bidrar til et mer helhetlig bilde er at et sted er «en spesifikk geografisk setting med spesielle fysiske, sosiale og kulturelle egenskaper» (Knox & Marston 2003:510).

Stedsmarkedsføring, kan vi da resonnerer oss frem til, er virksomhet som tar sikte på å gjøre utsnitt av det geografiske rom, med visse egenskaper, kjent, anerkjent og etterspurt. De norske samfunnsgeografene Geir Inge Orderud og Per Gunnar Røe definerer stedsbasert markedsføring som: «Markedsføring av steds fortrinn i konkurransen om å tiltrekke seg investorer, næringsliv og ressurssterke beboere» (Orderud & Røe 2002).

Folket for byen eller byen for folket? - Overgangen til nyere tids stedsmarkedsføring

Stedsmarkedsføring kan spores langt tilbake i tid, enten brukt for å fremme turisme, eller for å tiltrekke seg tilflyttere, som da immigranter til USA ble lokket til Midtvesten med lovnad om at de skulle få sin egen jordlapp. I postmoderne

tid har imidlertid stedsmarkedsføringen inntatt nye former og intensivert voldsomt i takt med avindustrialiseringen, automatiseringen av industrien og globaliseringen. Tidligere vekket ordet industriby i større grad positive konnotasjoner hos mange, som pulserende liv og mange og sikre arbeidsplasser. De siste tiårene har imidlertid de positive konnotasjonene blitt erstattet av negative bilder om forurensning, nedgangstider, arbeidsløshet og store forfallende arealer. Disse arealene, preget av utflyttet eller nedlagt industri, har i nyere tid til dels blitt om-disponert til nye formål og næringer gjennom mange ulike tilnærminger til byfornyelse. Et eksempel på dette er Nydalen i Oslo. Professor ved Universitetet i Gloucestershire, Tim Hall, har pekt på at økt global kommunikasjon har virket på den måten at byfornyelsesprosjekter i Europa og Nord-Amerika har fulgt de samme mønstrene og strategiene. Dette har igjen ført til at enda flere byer enn før er i konkurranse med hverandre om de samme investeringene, tilflytterne og institusjonene (Hall 1998).

Fra å være magneter for arbeidskraft og åsteder for ekstensiv industriproduksjon i sekundærnæringer, har byene endret seg til først og fremst å være steder hvor folk bor, forbruker og får dekket det meste av sine behovsspektrere. Den amerikanske økonomen Richard Florida beskriver den nye hverdagen slik:

«The nation's geographic center of gravity has shifted away from traditional industrial regions towards new axes of creativity and innovation. The Creative Class is strongly oriented to large cities and regions that offer a variety of economic

opportunities, a stimulating environment and amenities for every possible lifestyle» (Florida 2002:11)

Denne tankegangen er i dag bortimot allestedsnærværende innen markedsføring av byer. Stedsmarkedsføringen har utviklet seg og skiller seg fra den gamle både kvalitativt, ved å være mer profesjonalisert gjennom bruk av reklamebyråer, og kvantitativt, ved at langt større ressurser brukes på dette nå enn før.

Menneskers inntrykk av byen – byens «image»

Til tross for tilnærming og standardisering i tilbudene i europeiske og nordamerikanske byer i dag, så er det fortsatt variasjon i hva som vektlegges når byene skal markedsføres. Byene satser på å bygge opp ulike «images» som skal appellere til ulike ressurssterke grupper, bedrifter og organisasjoner. Et byimage er et forenklet, ofte stereotypisk bilde mennesker har av en by og kan ikke omfatte byen som helhet, men bare sider av den. Inntrykk av byen kan endres på to måter: Ved store utbyggings- og byutviklingsprosjekter, altså substansielle endringer, men også gjennom «manipulering» av folks inntrykk gjennom ulike typer stedsmarkedsføring. Likedan kan negative bilder av eller holdninger til et sted opprettholdes til tross for substansielle endringer (Hall 1998).

Imaget man i byene ønsker å kommunisere ut til ulike ressurssterke grupper kan ha ulikt budskap. I første rekke ønsker byer å fremme et image av et sted hvor det er godt å bo og arbeide, en kombinasjon som er bortimot en forutsetning for å lykkes i å tiltrekke seg folk og investeringer. Mange byer fremhever seg selv som sentrale, både i forstand å være nær ulike kommunikasjoner så vel som historisk sentralitet, og ønsker å fremme et sentralitets-image. I tospann med sentralitets-image er det vanlig å fremme progressiv høyteknologisk industri eller et godt forretningsklima med god infrastruktur og et fokus på

fremtredende arkitektur. Enkelte byer satser mer på et såkalt livsstils-image ved å være byer med særegent godt kulturtilbud eller med spesielle lommer, f.eks. fristaden Christiania i København hvor det er opprettet et eget og forholdsvis liberalt samfunn med eget demokratisk styringsystem. En siste image-type er omgivelses-image hvor man fokuserer på et steds renhet, beliggenhet ved grøntområder eller andre forstadskvaliteter. Et eksempel både på dette og livsstils-image kan være økologiske boligalternativer som Klosterenga i Oslo (Dagbladet 13.6.2004), et boligprosjekt hvor uvanlig mange hensyn er tatt med tanke på miljøvennlighet og bærekraftighet. Ofte ser vi at flere av disse image-typene brukes sammen i en pakke for å markedsføre en by, som i det planlagte markedsføringsprosjektet for Kristiansand kommune.

«Så dere er kommet for å skrive om elendigheta? Det er ingen som sulter her.»

Overskriften er et sitat fra en vardøværing til en dagblad-journalist som skulle skrive en sak om «problemkommunen» Vardø i Dagbladet 23.12.2004. Det var mye blest om finnmarskbyen i desember 2004 på grunn av en rapportert arbeidsledighet på 22% som en følge av sterk nedgang i fiskerinæringene i byen. Det hele gikk så langt at hjelpeorganisasjoner rustet til aksjon for å hjelpe beboerne i Vardø, noe som førte til den smått sensasjonelle overskriften «Nødhjelp til Vardø» i VG 02.12.04.⁴

I tillegg til offentlige eller private eiendomsutviklere er også media en svært viktig image-bygger. Spesielt viktig er medienes rolle når det gjelder steder folk ikke har noe personlig forhold til, da informasjonen i dette tilfellet er nødt til å være mediert. Blant annet er Statistisk sentralbyrås årlige levekårsstatistikk noe media kaster seg over så snart den offentliggjøres. Her kåres vinnere og tapere hvert år. Den bykommunen i Norge som

Til høyre: Estlands regjering brukte over en million euro på stedsmarkedsføringskonsulenter. Resultatet var det fengende slagordet «Welcome to ESTonia».

«Stedsmarkedsføringen har utviklet seg og skiller seg fra den gamle både kvalitativt, ved å være mer profesjonalisert gjennom bruk av reklamebyråer, og kvantitativt, ved at langt større ressurser brukes på dette nå enn før»

kommer dårligst ut på disse levekårsstatistikkene er Kristiansund. Lokalavisa Tidens Krav kommenterer resultatet for 2003 slik: «For bedrifter som teller på knappene om å etablere seg i oljebyen, eller for folk som har planer om å flytte hit, er stempelet som «versting» ikke spesielt forlokkende.»⁵

Ulike tilnærminger til positiv «imaging»

Stedsmarkedsføring kan være brosjyrer, plakater og avisannonser slik vi kjenner det fra turistindustrien, men det er også andre måter å skape blest om en by på. Kulturindustrien har hatt enorm vekst i den vestlige verden de siste tiårene, og preger i dag gatebildet i vestlige byer gjennom museer, gallerier, kinoer, teatre og festivaler. Dette er i stor grad ukontroversielle tilbud som de aller fleste forbinder positive opplevelser med. Europeiske byer kniver om å bli europeisk kulturhovedstad for ett år og dermed sikre seg godt omdømme og økt turisme. I Norge har Stavanger blitt tildelt statusen europeisk kulturby i 2008 og skriver følgende på prosjektnettsiden: «Satsing på kulturhovedstaden gir en unik anledning til å utvikle en hel region; økt trivsel og livsglede, flere tilreisende, flere næringsetableringer, ny kompetanse og økt vekst. Gjennom uttallige arrangementer skal Stavangerregionen bygge en tydelig posisjon både nasjonalt og internasjonalt.»⁶

Byer slåss om å få arrangere store stevner som olympiske leker, verdens-utstillinger og ambulerende parader. Slike arrangementer gir arrangørbyen bred og internasjonal

mediedekning samtidig som at arrangementene ofte medfører «tvungne» investeringer i infrastruktur og slik bidrar til byfornyelse. Ofte er kostnadene i forbindelse med større kulturarrangement svært store, men man håper da at fordelene i form av oppmerksomhet og potensiell vitalisering av næringsliv skal veie opp for dette. Mange av ringvirkningene lar seg også vanskelig måle eksakt i verdi.

Kritikk av stedsmarkedsføring
Det er usikkerhet knyttet til hvor stor effekt stedsmarkedsføring har på bedrifters og menneskers bestemmelser om å flytte, men det at det i dag er et såpass allestedsnærværende fenomen, kombinert med en stadig tilhørende konkurranse, fører til at byer i dag ikke tør la være (Hall 1998). Byen er i dag i stor grad en vare og en ide som skal selges på et potensielt globalt marked og byene kan ikke annet enn å gjøre som alle andre for ikke å bli hektet av.

Det er også innvendt mot stedsmarkedsføring at den tar oppmerksomhet vekk fra sosioøkonomiske ulikheter og via å lokke frem offentlig støtte til flaggskip-prosjekter sørger for mindre penger til å rette opp i sosiale problemer. All stedsmarkedsføring representerer også en selektiv «lesning» av et sted for et spesifikt formål. Bildet som blir presentert i markedsføringen kan disharmonere med f.eks. innbyggernes bilder, noe Kristiansand-eksempelet illustrerer godt. Det er umulig å stille seg likegyldig til sitt bosted, og det at så mange har et forhold til varen som markedsføres, gjør det altså bortimot umulig å unngå kontroverser. I tillegg er det ofte motstridende interesser inad om hva som projiseres utad. Eksempelvis er det mange i København som er skeptisk til livsstils-imaget som er skapt rundt bydelen Christiania.

Avslutning

Stedsmarkedsføring er et fenomen som har vokst eksplosivt de siste tiårene både i kvantum og i utbredelse. Byene konkurrerer om å tiltrekke seg

investorer, næringsliv og ressurssterke beboere. Det å tiltrekke seg de innovative miljøene og institusjonene blir sett på som spesielt viktig. Gjennom ulike former for stedsmarkedsføring og byfornyelse ønsker aktører i byene å endre byenes «image» for å bedre folks oppfatninger av steder. En bys «image» kan endres utelukkende ved «manipulering» av opinionen ved markedsføring, men også gjennom substansielle endringer.

Alle har et forhold til et sted og det er sjelden lett å enes om et minste felles multiplum man vil projisere utad. Kristiansand kommune har etter disputten sommeren 2004 nå fått sitt byprofilingsprosjekt på beina igjen. Forslaget Vidar Kleppe og de andre bystyrepolitikerne til slutt syntes de kunne samle seg om? «Kristiansand – byen som gir deg muligheten til et rikere hverdagsliv!»

johab@student.sv.uio.no

«Ja, vi er kanskje litt flade i haue»

Sjekk også ut <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/article812760...ece?service=print>

Referanseliste

Florida, R. 2002. *The Rise of the Creative Class – and how it's transforming work, leisure, community and everyday life*. Basic Books, New York.

Hall, T. 1998. Transforming the image of the city. *Blandingskompendium SGO2100*. 27-51. 2004. Universitetet i Oslo.

Knox, P.L. & S.A. Marston. 2003. *Places and Regions in Global Context. Human Geography*. Pearson Education Inc, New Jersey.

Orderud, G.I. & P.G. Røe. 2002. *Eiendomsutvikling: Eksemplet Nydalen*. Powerpoint-presentasjon brukt i undervisning til tidl. SGO Grunnfag ved UiO. Norsk institutt for by- og regionforskning.

Røe, P.G. forelesning vårssem. 2005. SGO1002. Universitetet i Oslo.

Fotnoter

¹<http://www.fedrelandsvennen.no/quart/article211997.ece>
lest 04.11.05

²<http://www.fedrelandsvennen.no/quart/article212266.ece>
lest 04.11.05

³<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/article812760.ece>
lest 04.11.05

⁴<http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=257034>
lest 04.11.05

⁵<http://www.tk.no/meninger/leder/article742959.ece>
lest 04.11.05

⁶<http://www.stavanger2008.no/Artikkel.asp?Mid1=71&AId=38&back=1>
lest 27.03.06

Lyst til å prøve deg som fadder? Sjekk ut: www.fadderordningen.no

Feature: Singapore

Ekspedisjon til Jurong Island

Passkontroll, sikkerhetsvakter med geværer og skanning av bagasje. Nei, jeg er ikke på vei inn til et nytt land, men til Jurong Island Chemical Complex, sydvest for Singapore, koblet til «fastlandet» med en kilometerlang molo.

Tomas Nasset

For å få adgang til øya må man ha offisiell tillatelse. Man kunne tidligere fritt spasere rundt på øya som en annen bleikfeit turist, men etter at tvillingtårnene i New York kollapset fikk pipa ei annen tone, og man må nå oppgi navn og passnummer minst ti dager før man skal dit. Jeg er Samfunnsgeografens spion, en utsendt terrorist med oppdrag å sprengte Jurong Island i luften. Ihvertfall føles det sånn på vei gjennom sikkerhetskontrollen. Men jeg er nok ingen spion på oppdrag for Grafen, det har ikke avisa budsjett til. Jeg er på ekskursjonstur i tilknytning modulen 'Economy and Space' som jeg tar ved National University of Singapore. Foreleser og turarrangør er Henry Wai-chung Yeung, professor i økonomisk geografi og bidragsyter til tidsskrift som *Environment and Planning A*, *Economic Geography*, *Global Networks*, *Journal of Economic Geography* og *Review of International Political Economy*.

Tomas Nasset er programstudent i samfunnsgeografi, redaksjonsmedlem og for tiden på utveksling i Singapore

Containere, raffinerier og annet industri-scape på Jurong Island. (Kilde: Jurong Islands hjemmeside, www.jurongisland.com)

sisk stil på deres palmedekte øyer» fortsetter historien. Men deretter kom Esso, Singapore Refinery Company og Mobil Oil og etablerte virksomhetene sine der, og historien om de trivelige landsbyboerne omhyllet av solskinn tar brått slutt. Hvordan det gikk med dem er det ei heller noen som bryr seg om. Fra sent 60-tall og utover har det kun handlet om kjemisk industri på den lille øygruppa, som etterhvert har blitt koblet sammen av fyllmasse til å utgjøre en eneste stor industriell park. Utbyggingen ligger for øyeblikket etter skjema, men når prosessen er ferdig skal øya dekke et areal på 3200 hektar. På hele Jurong Island jobber det 7-8000 mennesker, et forholdsvis lite antall arbeidere sammenlignet med antallet bedrifter som holder til her.

Singapores gullgruve

Etter gjennomført sikkerhetskontroll og 'no suspicious articles' i ryggsekken tar turbussen oss rundt på øya mens Henry Yeung legger ut om de transnasjonale selskapene som holder til her og hvordan de samarbeider seg imellom. Vi stopper ved Chemical Gallery, får gå ut av bussen og kjenne den påtrengende kjemikaliestanken for så å innta lunsj. Etter dette busser vi videre med en guide ombord, Juliana, ansatt i Jurong Town Corporation (JTC), selskapet som driver mye av planleggingen på Jurong Island. Vi får sett en del av bedriftene som holder til på øya og blir påprasket masse informasjon om agglomerasjonsfordelene de har ved å være lokalisert her. Jurong Island er Singapores

Solskinn, fugleskrik og kjemikaliestank

«Med sin utmerkede geografiske plassering ved en av verdens mest trafikerte shippingruter huser Singapore verdens travleste kontainerhavn.» Det kan man lese på Jurong Islands offisielle hjemmeside. «På syv tynt befolkede øyer utafor Singapore levde landsbyboere en simpel og solskinnsfylt livsstil. Så sent som på 1960-tallet bodde de i sine tradisjonelle hus i malay-

gullgruve og en av hovedårsakene til at landet går så godt økonomisk som det gjør. All olje på vei fra Midtøsten til Øst-Asia (blant annet Kina) tar turen innom Singapore. På samme måte kommer gass i rørledningene fra Sumatra. Det er årsaken til at et land som selv ikke har olje, har dusinvis av oljeraffinerier, og klarer å tjene store penger på det.

Man kan da heller ikke snakke om Jurong Island uten å nevne de singaporeanske myndighetene (som i realiteten betyr People's Action Party) som har lagt forholdene til rette for at transnasjonale selskaper kan drive sin virksomhet her. Udemokratisk og småtotalitært som det singaporeanske regimet kan framstå, må man allikevel stikke fingeren i jorda og erkjenne at de har sørget for en enorm vekst for den singaporeanske økonomien. Hva som gjør nevnte politiske parti udemokratisk og småtotalitært vil jeg ikke gå nærmere inn på i denne omgang, da det kan skrives en doktorgradsavhandling om dette temaet. Interessant i denne sammenheng er det derimot å se hva myndighetene har gjort for å legge forholdene til rette med hensyn til infrastruktur, bruken av felles rørsystem til vann, felles system for avfallshåndtering, felles lagerplass og godt utbygd IT-nettverk, for å nevne noen av fasilitetene. Disse faktorene gjør Jurong Island Chemical Complex til et ganske fascinerende eksempel på hvordan man har klart å samordne en agglomerasjon av kjemisk industri i et land uten noen som helst form for naturressurser.

Silicon Valley neste?

Turen avsluttes med et besøk på Chemical Gallery som er et slags utstillings- og undervisningssenter hvor den som måtte ønske det kan lære mer om Jurong Island og dets bedrifter, samt litt om ymse kjemiske reaksjoner. Sistnevnte kanskje ikke fullt så relevant for samfunnsgeografer. Alt i alt var det en spennende ekskursjonstur til et område få personer har

«Etter at tvilling-tårnene i New York kollapset fikk pipa ei annen tone»

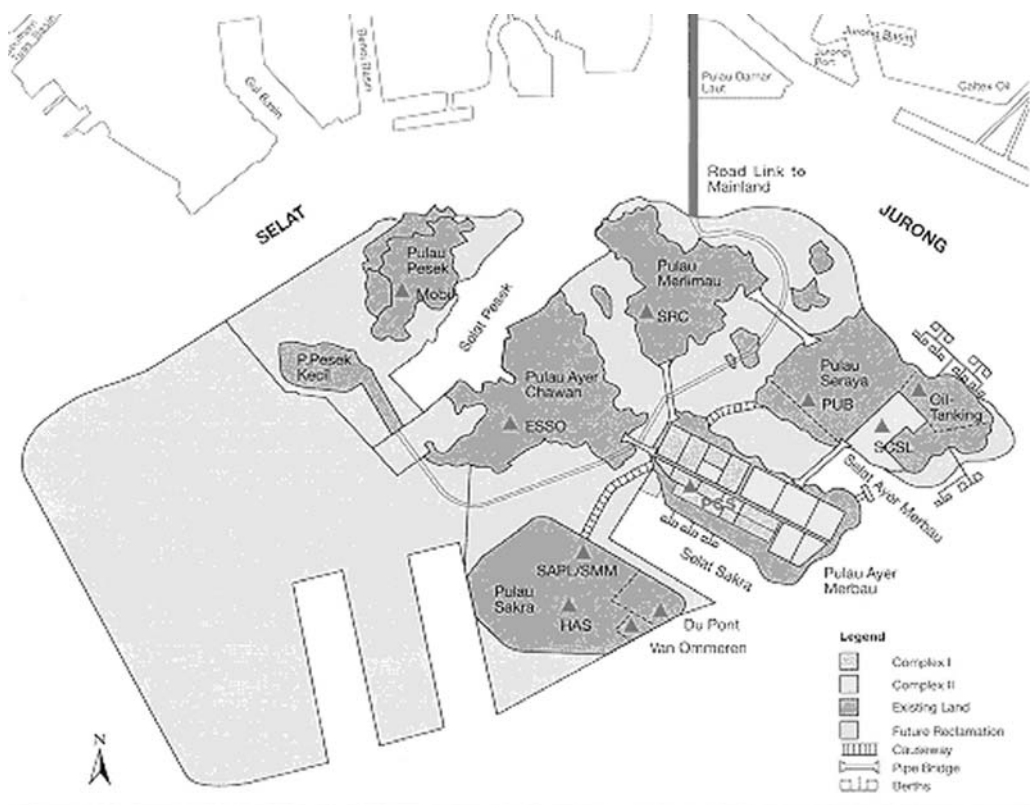
Jurong Island ligger rett sør for Singapore. Mange store selskaper holder til på øya. Blant andre skjeller vi Mobil, ESSO, HAS og SRC. De mørke områdene indikerer de opprinnelige syv øyene. (Kilde: Jurong Town Corporation, www.jtc.gov.sg)

adgang til, og som få personer drar til frivillig av ymse årsaker. Vellykket ekskursjonstur til Nydalen blei arrangert på bygeografi i fjor vår, så for å avslutte med et lite hint til instituttet, Silicon Valley neste?

For mer informasjon om Jurong Island, sjekk ut Jurong Islands offisielle hjemm-eseide: www.jurongisland.com

Lesetips: 'Strategies for global competition: transnational chemical firms and Singapore's chemical cluster' av Jason H J Wang og Henry Wai-chung Yeung i tidsskriftet *Environment and Planning A*, vol. 32, 2000.

tomasne@student.sv.uio.no

Globalizing Education: Singapore as a Global Education Hub

The developmental city-state of Singapore acts as a prime example of how nation-states reconfigure their economic space to meet the competitive pressures arising from increasing globalization. This essay explores Singapore's global city aspirations in the education sector.

Marielle Stigum

Classified as a second-tier global city, Singapore's global city visions are markedly present in government speeches and plans and build on creating a global city in a wide range of fields. These global hub aspirations include attempts to establish Singapore as a financial hub, a hub for TNC headquarters, a medical hub, a tourism hub, an education hub and a global city for arts and entertainment (Chang et al 2004)

Marielle Stigum er program-student i samfunns-geografi og for tiden på utveksling i Singapore

«external wing» to its economy through its recent regionalisation efforts, but also to attract investments as well as foreign talent to Singapore.

Global Education Hub

The post-1973 period has in the developed world been characterized by economic restructuring and the emergence of a post-industrial economy. The rise of a service economy and the pre-eminent role accorded to knowledge are also present in Singapore's economic development. From a first industrial phase based on labour-intensive, export-oriented manufacturing, the economy has undergone a transitional period to its present day focus on knowledge and skill-intensive economic activities which generate high added value. These deliberate reorientations of the economy must be couched within a larger «post-independence discourse of survivalism» (Olds & Thrift 2004) based on the small size of the city-state, its lack of natural resources and subsequent reliance on human capital and external forces.

Education is considered a growing sector in service trade, and trade liberalization through WTO and GATS has given market access to education sectors and enabled the establishment of offshore teaching facilities. The offshore knowledge industry is regarded as «potentially the fastest-growing sector in higher education» (*The Times*, 29 August 2005). Economic development in Asia has led to an increased demand for higher education in the region, a demand the current capacity cannot satisfy. A growing Asian

middle class is now looking for education. Whereas there were 1, 8 million international students in 2002, this number is estimated to 8 million in 2025 (*Malaysian Business*, 16 November 2005). According to a Singapore government report the international education market is worth 2.2 trillion dollars (*Reuters News*, 10 October 2003).

For Singapore's Economic Development Board (EDB), which is the state agency in charge of carving out the strategic goals of Singapore's economic development, it has become a stated goal to tap into this economic potential. EDB's vision is to attract 150,000 foreign students to Singapore by 2012 (*The Strait Times*, 6 September 2004) and increase the share of education services in the GDP from the current 1.9 % to 3-5 % in 10 years (EDB 2002). The benefits of this for Singapore reside among others in the economic trickle down effects. An estimated 22,000 jobs will be created from the growth in educational institutions (*Reuters News*, 10 October 2003). The government also hopes that bringing in foreign universities will help attract world-class R&D companies and establish Singapore as a site of academic excellence.

Landscapes of Globalization: The Changing Academic-scape of Singapore

The globalization of education translates into a large influx of foreign universities to Singapore, underlining the global scope of the education sector. Singapore's global education hub visions have led to the formation of alliances or cooperation with foreign

Although framed locally, Singapore achieving this global city vision is nevertheless dependent on external participation. Yeoh and Chang (2001: 1025) emphasise that global cities are places «where the social, cultural and economic fabric is not only woven out of local elements, but also clearly involves a high density of transnational relationships». This is clearly visible in the Singaporean government's attempts to not only achieve a global city status by expanding outwards and developing an

Lyst til å studere her? Løp og spør utvekslingskoordinatoren ved ditt institutt!

NUS Vision

Towards a Global Knowledge Enterprise

Unrelenting pursuit of excellence in education, research and service

universities, hence resulting in a long list of leading international universities being located in Singapore. This list includes names such as John Hopkins University (USA), Massachusetts Institute of Technology (USA), Technische Universiteit of Eindhoven (NL), INSEAD (France), University of Chicago Graduate School of Business, University of Pennsylvania's Wharton School, Georgia Institute of Technology (all three from USA), Technical University of Munich (Germany), Shanghai Jiao Tong University (China), Stanford University (USA), Waseda University (Japan) and University of New South Wales (Australia).

Among this broad group of foreign varsities the University of New South Wales (UNSW) distinguishes itself by the fact that it will be the first private foreign university to open a fully-fledged campus in Singapore. The UNSW campus, located on a 22-hectare site in the south-eastern part of Singapore, will accommodate an estimated 15,000 students by the year 2020, of whom 30% will be local students whereas the rest will be foreign students, notably from China and India.

Global-local Tensions in the Changing Academic-scape of Singapore

Singapore's global city visions and concurrent attempts to become a global education hub attracting foreign talent from all over the world is, however, not without tensions. These global-local tensions range from concerns with academic freedom, given Singapore's reputation as a 'nanny state', to increased competition among foreign and local students to the need to better integrate the local society in order to make Singapore «the best home for

Singaporeans». The influx of foreign students, and foreign talent more broadly, has led to concerns for the country's social fabric as well as fears that non-citizens will be given preferential treatment. About 1/4 of Singapore's population is now foreign. Questions have been raised about whether foreigners contribute sufficiently to the nation, or simply enjoy the privileges without having to do for instance national service. Yeoh and Chang (2001: 1040) claim in this regard that the categories of «citizen» and «non-citizen» have to be «dismantled and reconstructed to remain relevant to the reality of the kaleidoscopic ethnoscape of the global city, perhaps by associating rights and responsibilities to different degrees of permanence rather than binary categories of citizen – non-citizen».

Moreover, the government's emphasis on «cosmopolising' Singapore – both the city as a place and its people» (Yeoh 2004: 2435) requires not only a reconfiguration of space, subsequently leading to a changing cityscape, but also necessitates a reorientation of Singaporeans' mental and cultural spaces «from internal concerns to outward visions» (Yeoh & Chang 2001: 1030). In government discourse, the Singaporean is depicted both as «a cosmopolitan (...) familiar with global trends and lifestyles» and a person retaining «strong ties with Singapore» (Singapore 21 undated: 45). However, little attention seems

«Education is considered a growing sector in service trade, and trade liberalization through WTO and GATS has given market access to the education sector»

Fargerikt fellesskap og inkluderende læringsmiljø for ressurssterke utvekslingsstudenter på Singapores nasjonale universitet. Kilde: <http://nus.edu.sg>

to be devoted to how Singaporeans themselves respond to this ethos of cosmopolitanism and the rather top-down character of this mindset reorientation.

The presence of foreign talent also poses a real challenge to Singapore's national identity. Yeoh and Chang (1999) suggest that the state ideology of «one people, one country» might not be viable in a transnational society with a large foreign population. Navigating between the countervailing pulls of transnationalism and localism therefore necessitates a constant renegotiation of these global-local tensions.

mariells@student.sv.uio.no

This article is largely based on an essay written as a requirement for a module called «Changing landscapes of Singapore», Department of Geography, NUS.

References

- Chang et al. 2004. On the waterfront: Globalization and urbanization in Singapore. *Urban Geography*, vol. 25, no. 5, p. 413-436
- EDB. 2002. <http://app.feedback.gov.sg/asp/pol/pol01d1.asp?id=150>
- Olds, K. and Thrift, N. 2004. Cultures on the brink: reengineering the soul of capitalism – on a global scale, in A. Ong and S. Collier (eds.) *Global Assemblages: Technology, Politics and Ethics as Anthropological Problems*, Oxford: Blackwell, pp. 270-290.
- Singapore 21 (undated). *Singapore 21: Together, We Make The Difference*, Singapore 21 Report, available from <http://www.singapore21.org.sg>
- Yeoh, B.S.A and T.C. Chang. 1999. Foreign talent and the global city, *The Strait Times*, 21 March 1999
- Yeoh, B.S.A and T.C. Chang. 2001. Globalising Singapore: Debating Transnational Flows in the City. *Urban Studies*, vol. 38, no. 7, p. 1025-1044
- Yeoh, B.S.A. 2004. Cosmopolitanism and its Exclusions in Singapore. *Urban Studies*, vol. 41, no. 12, p. 2431-2445

Studentliv i Singapore

Visste du at du som samfunnsgeografistudent har fortrinnsrett på utvekslingsplass til Singapore? Sannsynligvis ikke... Det visste derimot vi, og i begynnelsen av januar satte vi oss på flyet til Singapore for å bytte ut halvkokte grønnsaker i SV-kantina med dette:

«Singapore is truly a city like no other, a world of possibilities. With its friendly and welcoming people, state-of-the-art infrastructure and something new happening everyday, your stay will be a memorable mix-and-match of all the things you have always wanted to do. Come and enjoy countless fascinating experiences, and take away memories that are uniquely Singapore.»

Tomas Nasset og Marielle Stigum

Jo da, den globale bystaten Singapore vet så absolutt å markedsføre seg selv, men hva befinner seg egentlig bak den glinsende fasaden?

For de som ikke skulle ha grunnskolegeografien helt inne: Singapore er en ørliten dott på Sør-Øst-Asia kartet, sånn nærmere bestemt 137 km nord for ekvator. Med noenlunde samme antall innbyggere som Norge har singaporeanerne klart å presse seg inn på 2 promille av Norges areal. People's Action Party (PAP), som har styrt landet siden det ble uavhengig i 1965, har i beste Sim City ånd funnet et formål for hver eneste kvadratkilometer og samtidig utvidet statens areal med 1/6 gjennom å dumpe tonnevis med fyllmasse i havet. Noe som imidlertid har ført til at det ikke er mye igjen av Singapore som er uberørt av PAPs skapende (jern)hånd.

Bystaten lever på mange måter opp til sitt turistslagord «Uniquely Singapore», men det som gjør landet unikt er som oftest helt andre ting enn det turistmyndighetene forsøker å framheve. 85 % av befolkningen bor i corbusiansk-inspirerte statlige boligblokker, men må oppfylle visse kriterier for å få lov til å bo der. Man kan for eksempel ikke være under 35 år og singel, da må man finne seg en partner fort som svint. Men myndighetene har en ordning for dette også, da de driver et statlig kontaktformidlingsbyrå. Spising eller drikking på offentlige

Tomas Nasset og Marielle Stigum er programstudenter i samfunnsgeografi og for tiden på utveksling i Singapore

Studentbyen vi bor paa i Singapore: Pringe George's Park Residences. Foto: Tomas Nasset

transportmidler straffes med 400 kroner i bot. Salg av tygg gummi er forbudt, men man har lov til å importere til eget forbruk. Forsamlinger på offentlig sted med mer enn fire deltakere må søke om tillatelse fra politiet for i det hele tatt å kunne være flere enn fire personer. Vi trenger ikke nevne mer.

La deg imidlertid ikke lure av at engelsk er offisielt språk i Singapore. Innfødte singaporeanere snakker nemlig *singlish*, en salig blanding av engelsk, malaysisk, tamil og diverse kinesiske dialekter (særlig fra kantonesiske og hokkien). En setning som «Hvorfor oppfører du deg sånn?» blir på *singlish* til «Why you so like that, lah?» Fortsatt forståelig for de som har lært seg skoleengelsk, men umulig når flere lokale ord sniker seg inn. Ordet 'lah' må

trekkes fram som en kuriositet, da det ikke betyr noen ting som helst, men kan puttes på slutten av tilnærmet hver en setning.

Studentliv à la Singapore

Skolehverdagen på National University of Singapore (NUS) er noe annerledes lagt opp enn det vi er vant til fra Blindern. Med fem fag på under fire måneder sier det seg selv at arbeidspresset er noe høyere enn på Blindern, for å si det mildt. Seminarer med obligatorisk oppmøte og karakterer for aktiv deltagelse samt gruppearbeid i hvert eneste fag er noe av det NUS kan by på. Til gjengjeld har institutt for geografi en rekke spennende fag innen økonomisk geografi, kulturgeografi, turisme, bygeografi, sosialgeografi, GIS, feministisk geografi samt naturgeografi. Av interessante

fag vi tar dette semesteret kan vi trekke fram «Changing landscapes of Singapore» som handler om hvordan Singapores bebygde miljø har endret seg de siste femti årene, sett i lys av sosiale, økonomiske og politiske endringer, og hvordan disse landskapstransformasjoner påvirker singaporeanernes hverdagsliv. Med andre ord det perfekte faget for å avdekke snuskete detaljer som skurrer med den glinsende fasaden PAP forsøker å promotere.

Når det kommer til kantinefasiliteter, må vi be både Fredrikke og SV-kantina ta av seg hatten for The Deck, kantina på Faculty for Arts and Social Sciences (HF- og SV-fakultetet). Med dusinvis av matboder kan man trolig spise en ny matrett hver dag uten å ha kommet seg gjennom alle i løpet av semesteret. På menyen står mat fra hele kontinentet; indisk, kinesisk, malaysisk, thailandsk, japansk, vegetariansk og muslimsk samt dette fenomenet kalt «vestlig mat». Og når man kan spise middag for en tier, sier det seg selv at det blir lite kokkelering på egen hånd.

Så er det heller ikke så veldig fristende å lage mat på studentbyen når man deler kjøkken med 14 andre og kun har ett kjøleskap, som er fylt med halvkokte nudler og andre mer eller mindre uidentifiserbare matvarer. Til gjengjeld har vi fått gleden av å oppleve kjønnssegregering i praksis. Hver gang (eller cluster) består av 15 gutter eller 15 jenter, og har man besøk av

det motsatte kjønn må døra til rommet stå åpen. Alkoholkonsum og røyking er også forbudt, dette gjelder både på studentbyen og resten av kampus. Det har imidlertid sine fordeler å bo på kampus, for i motsetning til noen av våre singaporeanske medstudenter som bruker opptil 1,5 timer på å komme seg til skolen, tar det oss kun ti minutter med gratis luftkondisjonert skyttelbuss.

Nå er det bare 1 km fra studentbyen til fakultetet vårt, men med normal gangfart er man garantert å ankomme forelesningssalen gjennomsvett. Med en konstant temperatur på 30 plussgrader eller mer, samt luftfuktighet opp i mot 100%, føles det mer eller mindre som å bo i en badstue. Men etter et lengre opphold i luftkondisjonerte omgivelser (les: iskalde auditorier, lesesaler og datarom) føles det som oftest behagelig å komme ut i nevnte badstueomgivelser.

Turistgeografi i praksis

Hverdagslivet i Singapore innebærer imidlertid mer enn studier, også for Blindern-rotter på utveksling. I tillegg til singaporeanernes favoritt-hobbyer; shopping, spising og gå på kino, må man jo bidra til å opprettholde turiststatistikken på 8 millioner turister årlig. Å dra til Chinatown er kanskje ikke så eksotisk når over 70 % av befolkningen i Singapore er av kinesisk opprinnelse. Men bystaten har en rekke andre etniske distrikter, som Little India

Central Business District i Singapore.
Foto: Tomas Nesset

«Changing landscapes of Singapore» er det perfekte faget for å avdekke snuskete detaljer som skurrer med den glinsende fasaden PAP forsøker å promotere»

(«Akkurat som India, bare mye mindre», sitat Tomas) og Kampong Glam (det malaysisk-arabiske distriktet). Av andre attraksjoner kan nevnes Singapore Zoo (som også tilbyr nattsafari), Pulau Ubin (sykkelvennlig øy hvor de siste rester av det rurale Singapore enn så lenge kan oppleves) og Sentosa (ei øy hvor man fra badestranda har utsikt til en haug med tankskip samt et oljeraffineri).

Med et såpass lite areal som Singapore, er det imidlertid tilnærmet umulig å holde seg innenfor landets grenser. Et stadig tilbakevendende samtaleemne blant utvekslingsstudentene i Singapore er: Hvor skal vi dra denne helga? Hver ledige helg brukes dermed til globetrotting. Legger vi sammen vår reisevirksomhet, har vi kartlagt deler av Malaysia, Thailand, India, Hong Kong, Macau og Kina, samt at nye land nok blir lagt til lista etter at eksamensperioden er over.

Dra til Singapore!

Til alle samfunnsgeografi-studenter som er lei av å trave rundt på Blindern er oppfordringen enkel; dra til Singapore! Finn fram solkrem og sandaler og du er så godt som klar.

tomasne@student.sv.uio.no
mariells@student.sv.uio.no

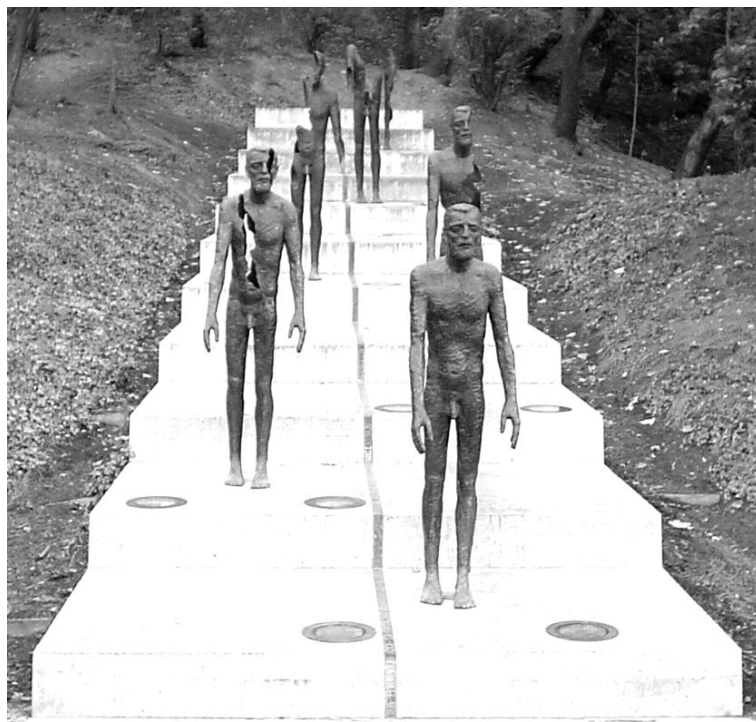
<http://nus.edu.sg>
<http://www.fas.nus.edu.sg/geog/>
<http://www.visitsingapore.com>
<http://www.pap.org.sg/>

GJETTE- KONKUR- RANSE!

Hvor er disse fire bildene tatt, hva forestiller skulpturene, og ikke minst, hvilket bilde skal ut?

Svar mottas til redaksjonen innen neste deadline, og både riktige og mer kreative svar premieres!

EKSA- MENS- FEST!

Vårens lille eksamenshelvete er snart over og krever en real belønning. I den anledning har festforeningene fra sosiologi, samfunnsgeografi og sosialantropologi gått sammen om å lage hurlumhei dvs. kalas evt. fest om du vil! Jepp, vi inviterer dere faktisk til storfest, ogåstedet for moroa blir på U1 (sv-kjelleren) onsdag 24. mai. (Praktisk nok er dagen derpå en fridag!). Dørene åpner klokka 19. CC: 30,-

I tillegg til de vanlige festingrediensene vil det bli et særdeles iørefallende musikalsk innslag med et band som tilbyr et knippe rockeklassikere du trodde var døde og begravet. De vil garantert sette standarden for en våyr kveld!

Håper å se dere alle der! Mvh festforeningene Eilert, Terra og Etnografisk Forening.

VEL MØTT!

Samfunnsgeografen gratulerer kandidatene som har levert hovedoppgave eller masteroppgave høsten 2005 og våren 2006!

**Una Voss
Christophersen**

Ti år med motstand. I hvilken grad er skaternes bruk av Rådhusplassen i Oslo et eksempel på motstand mot å bli stengt ute av det offentlige rom?

Edle Vågen

Ungdoms fritid i en flerkulturell bydel. En studie av innvandrerungdom i Blystadlia, Rælingen kommune

Marit Wilhelmsen

Empowerment gjennom samarbeid? En studie av kvinners deltakelse i lokale samvirker i Tanzania

**Tonje Barbro
Sommerset**

The European Union and the Cyprus conflict. A study of the EU influence on different parts of the Cyprus conflict

Siri Thode

Safe land in Croatia? A study of the demining process

Halfrid M. Hagemoen

Ønsket om å styre eget liv og arbeid. En kvalitativ studie av kvinnelig entreprenørskap i Oslo

Pål Erik Olsen

Fortellingene om Asker Sentrum. En sosiokulturell stedsanalyse av eiendomsaktører

Siri Fjeld

Mikrofinans. En studie av lånekunders subjektive opplevelse av forbedret velferd på El Alto, Bolivia

Hans I. Blystad

Husholdningers sårbarhet for flomkatastrofer. Oppdal 2003

Rannveig Dalen

Riktig vei til næringsutvikling? Det offentlig-private samarbeidet om Prosjekt Entreprenørskap på Øvre Romerike

May Kristin Brekke

Miljø og økonomi hånd i hånd? Endringer i miljøpraksis som følge av effektivisering, markedskrav og offentlige reguleringer. En studie av lakseoppdrettere på Møre

Eli Havnen

Unge voksnes flyttemønstre i Oslo indre øst. Betydning av flyttemønstre for befolkningssammensetning

Anniken Binz

Lokalsamfunnsdeltakelse i enablingsstrategien. En studie av implementeringen av et nasjonalt boligprogram i to lavinntektsområder i Caracas, Venezuela